

Appointment.

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 059-127/1

Thursday, 11th December at 3 p.m. to see:

1. Mr. Knowles
2. Mr. Brooks
3. Mr. Mills

at University of London,
Extra-Mural Department,
London, W. C. 1.

TDVİSAM

Kütüphanesi Arşivi

No 029-127/2

Appointments.

Thursday, 4th December at 4 p.m. The Deputy Director, City & Guilds College,
Examination Section, Department of Technology, 31, Brechin Place,
London, S. W. 7. Tel: FRE 1121.

Wednesday, 10th December at 2.15 p.m. Battersea County Secondary School for
Boys and Girls, Culvert Road, London, S. W. 11.

UNIVERSITY OF LONDON

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 029-127/3

Miss Usher Smith
Oversea Secretary

Mr A. S. Harrison
Advisor to Oversea Students.

University of London Institute of Education, London, W.C.1

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 059-127/4

National Union of
Teachers

Association of Teachers in Colleges
and Departments of Education,
469 Oxford Street,
W.1.

National Froebel Foundation,
2, Manchester Square,
W.1.

London County Council
Worshipful Schools

Dr. Hughes
Chief Inspector of
Schools

London County Council

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 059-127/5

Education Officer's Department,

The County Hall,

Westminster Bridge, S.E.1

3-12-1952

To *Mr. J. R. Reeve*
Battersea Secondary School

This is to introduce *Mr. Gokyan*

who desires to see the work of your *school*
on *Wednesday December 10th at 2.15p-* Any information
you can give *him* will, I am sure, be much appreciated.

John Brown

The full address of the school is :

Battersea Secondary School,
Leicester Road,
S. W. 11

Travelling directions:

Telephone : MAC 5056

~~Leicester Road~~ Junction of Battersea
Bridge & Battersea Park Road, Turn left along
B. Park Rd. to 4th turning on right. Buses to
the junction are 19, 39, 44, 45, 49.

Spring terrace, Paradise Road
Richmond, Cal. Richmond 3641

F. J. Gray, D. E. O

TDV ISAM
Kütüphanesi Arşivi
No 059-127/6

REGLEMENTE

för

Norrbackainstitutets Yrkesskolor
i Stockholm

REGLEMENTE

för

Norrbackainstitutets Yrkeskolor

Godkänt av Kungl. Överstyrelsen
för yrkesutbildning.

Fastställt av styrelsen den 11 maj 1951.

I. ÄNDAMÅL.

§ 1.

1. Skolan har till ändamål att meddela yrkesutbildning åt vanföra i hela riket.

II. UNDERVISNING.

§ 2.

Undervisningen bedrives i enlighet med av Kungl. Överstyrelsen för yrkesutbildning godkända undervisningsplaner, vilka innehålla uppgift å:

- a) inträdesfordringar,
- b) undervisningstidens längd (antal årskurser samt antal dagar för varje årskurs),
- c) provtidens längd,
- d) timplan (antal veckotimmar i medeltal för varje läroämne och för varje årskurs, termin eller del därav), samt
- e) kursfördelning (de särskilda läroämnenas omfattning).

§ 3.

1. Skolans arbetsår skall enligt Kungl. Maj:ts beslut omfatta 300 arbetsdagar fördelade på 2 terminer.
2. I arbetsåret inräknas den ledighet, som lämnas eleverna från och med torsdagen före påsk till och med nästföljande tisdag, samt från och med lördagen före pingst (pingstafton) till och med nästföljande tisdag, ävensom dessutom, när styrelsen finner särskild anledning till allmän ledighet föreligga, sammanlagt högst fyra arbetsdagar under året.
3. De i undervisningsplanerna fastställda undervisningstimmarnas fördelning på veckans olika dagar ävensom de tider av dagen, till vilken undervisningen skall förläggas, bestämmas av rektor i sam-

band med fastställandet av arbetsordning för skolan. Härvid skall dock iakttagas, att undervisningen normalt förläggas till tiden mellan kl. 7.30 och 18.00 och endast i undantagsfall till senare tidpunkt.

4. Undervisningstiden skall fördelas på undervisningstimmar (lektioner), vilka i fråga om praktiskt verkstadsarbete skola omfatta 60 minuter och i fråga om teoretiska läroämnena 50 minuter. Mellan 50-minuterslektionerna samt mellan en 50-minuters- och en 60-minuterslektion skall anordnas rast på 10 minuter. Därjämte skola erforderliga måltidsraster anordnas, utan att inskränkning av lektionstiden sker.

§ 4.

1. Arbetsordning skall för varje årskurs eller yrkesavdelning och varje undervisningstimme i veckan upptaga visst läroämne, lärarens namn och uppgift å det lärorum, i vilket undervisningen bedrivs. Å arbetsordningen skall vidare angivas tiden för arbetsårets samt jul- och påskledighetens början och slut liksom även de övriga ledighetsdagar, som kunna bestämmas vid arbetsordningens upprättande. Arbetsordningen skall undertecknas med rektors namn och förses med uppgift om rektors mottagningstid å skolan.

2. När undervisningen i vissa läroämnena koncentreras till kortare perioder, skall särskild arbetsordning av rektor upprättas för varje sådan period. Sådan koncentration av undervisningen kan särskilt komma i fråga vid utplacering av elever hos företagare i enlighet med vad som härom säges i § 5 av detta reglemente.

3. När arbetsordningen blivit fastställd av styrelsen skall den dels i sex exemplar insändas till överstyrelsen för yrkesutbildning, dels ock anslås å tillräckligt antal anslagstavlor.

§ 5.

Där så lämpligen kan ske, böra elever under kortare eller längre tid, om möjligt regelbundet återkommande perioder utplaceras hos enskilda företagare för utförande av hos dessa förekommande salu- värddiga arbeten, som samtidigt kunna vara ägnade att tillgodose elevernas behov av yrkesutbildning ("växelundervisning").

När sådan växelundervisning kan anordnas i regelbundet återkommande perioder, skola särskilda bestämmelser härför införas i bilaga till detta reglemente.

III. ELEVER.

§ 6.

Intagning av elever sker i regel endast vid termins början. Skulle i visst fall ledig plats under terminen uppstå i yrkesavdelning, kan dock elev, när särskilda skäl därför föreligga, intagas för provning.

§ 7.

1. Är elev i behov av ledighet från skolan på grund av annan orsak än sjukdom, äge rektor efter anmälan pröva skälen härför och bevilja ledigheten. Ledighet överstigande en månad må icke beviljas utan styrelsens medgivande.

2. Tillstånd att före skolkursens slut avgå från skolan beslutas av rektor i samråd med vederbörande yrkeslärare.

§ 8.

Hindras extern elev av sjukdom eller annan oförutsedd anledning att besöka skolan, vare han pliktig att, så snart ske kan, låta anmäla orsaken till frånvaron hos avdelningsföreståndaren eller skolans rektor.

Om så anses erforderligt, skall orsaken till frånvaro bestyrkas genom läkareintyg eller, där fråga ej är om sjukdom, intyg av annan trovärdig person.

§ 9.

1. Efter skedd intagning skall elev på de bestämda lärotiderna ordentligt infinna sig i skolan och, såvida ej förfall blivit anmält i den ordning, som föreskrives i § 8 av detta reglemente, utan avbrott begagna undervisningen, till dess han erhållit tillstånd att avgå från skolan.

2. Elev har att vinnlägga sig om ett klanderfritt uppförande såväl inom som utom skolan och internatet, visa aktning och lydnad för sina lärare, med uppmärksamhet följa undervisningen samt flitigt och noggrant fullgöra sitt arbete. Sker genom elevs förvållande skada å skolans byggnader, undervisningsmateriel, inredning eller annan skolans eller elevhemmets egendom, ersättes skadan av den skyldige efter rektors prövning.

3. Elev som brister i sina åligganden, vare i mån av förseelsens beskaffenhet underkastad lärares tillrättavisning.

4. Elev, som genom honom av lärare tilldelad tillrättavisning icke låter sig rätta, ävensom elev, vilken befinnes utöva skadigt inflytande på sina medlärjungar, skall av skolans rektor tilldelas varning. Om en sådan varning icke medför rättelse, må styrelsen kunna skilja eleven från skolan.

5. Beträffande elevens uppträdande å internatet gäller vad härom stadgats i internatets ordningsregler.

§ 10.

1. Vid varje undervisningstimme skall läraren i klassens dagbok föra anteckningar angående elevens frånvaro, ävenså, då skäl där-

till föreligger, angående elevens flit, ordning och uppförande.

2. Minst två gånger i månaden skall avdelningsföreståndaren efter att för egen del hava granskat avdelningens dagbok och med avseende å de elever, vilka varit frånvarande utan att giltligt förfall blivit anmält, hava införskaffat erforderliga upplysningar, underställa klassboken rektors granskning.

§ 11.

1. Vid slutet av varje termin tilldelas elev vitsord över ordning och uppförande ävensom vitsord över insikter och färdigheter. Dessa vitsord skola införas i betygskatalog och å särskilda av avdelningsföreståndaren undertecknade terminsbetyg, vilka tillställas eleverna.

2. Vid bedömande av elevernas kunskaper och färdigheter samt ordning och uppförande användes följande vitsord:

a) Vid vitsordande av kunskaper och färdigheter skola användas uttrycken Berömlig (A), Med utmärkt beröm godkänd (a), Med beröm godkänd (AB), Väl godkänd (Ba), Godkänd (B), Icke fullt godkänd (BC), Underkänd (C).

b) Såsom vitsord för uppförande skall användas något av uttrycken Mycket gott (A), Gott (B), Mindre gott (C) och Klandervärt (D); såsom vitsord för ordning något av uttrycken Mycket god (A), God (B) och Mindre god (C).

c) Har elev vid avslutande av kursen i visst läroämne icke uppnått de kunskaper och färdigheter, som undervisningen avser att meddela, må i stället för de under a) angivna vitsorden å utfärdat betyg, såvitt gäller sådant läroämne, användas uttrycket "deltagit".

3. Där omständigheterna sådant påkalla, skall rektor göra sig förvissad om, att vederbörande målsman eller ansvarstecknande myndighet erhållit kännedom om de åt eleverna tilldelade vitsorden.

§ 12.

1. Efter avslutad lärokurs tilldelas elev avgångsbetyg utvisande den art av undervisning, som elev åtnjutit, samt den tid han deltagit i undervisningen, ävensom vitsord över kunskaper och färdigheter samt ordning och uppförande. Såsom vitsord för uppförande och ordning samt kunskaper och färdigheter skola gälla vad härom stadgats i § 11.

2. Elev, som avgår från skolan innan han genomgått fullständig kurs, må endast tilldelas intyg om sitt bevisande av skolan. Uppgift skall däri lämnas om den tid, som han deltagit i undervisningen, och om vitsord i ordning och uppförande.

§ 13.

1. Rektor och övriga lärare vid yrkesskolan utgör skolans lära-rekollegium.

2. Kollegiet sammanträder på rektors kallelse. Ledamot äger hos rektor begära dess sammankallande för behandling av uppgivet ärende och ankommer det på rektor att villfara eller avslå sådan begäran.

3. Rektor är kollegiets ordförande och leder dess förhandlingar. Vid kollegiesammanträdet föres protokoll av rektor eller, där rektor önskar bliva därifrån befriad, av annan kollegieledamot, som kollegiet därtill utsett. Protokollet justeras vid sammanträdet eller vid nästa sammanträde, eller ock utses för varje gång två ledamöter av kollegiet att jämte rektor verkställa justeringen.

4. Till kollegiets sammanträden må rektor även kalla annan person än lärare. Denne äger rätt att deltaga i kollegiets överläggningar men ej i dess beslut.

5. Lärare, som erhåller kallelse till kollegium och ej av anledning, som rektor prövar skälig, är förhindrad närvara, är skyldig att infinna sig till sammanträdet.

IV. LÄRARE.

§ 14.

Utöver vad som är föreskrivet i gällande arbetsordning för befattningshavare inom vanförestalten angående yrkeslärares åliggande gäller, att var och en av dem är skyldig att efter ordentligt upprättade förteckningar emottaga och på sitt ansvar vårda de delar av skolans samlingar och undervisningsmaterial, som tillhöra hans läroämne, hålla desamma i behörig ordning, upprätta förslag till deras ändamålsenliga förökande och i förteckningarna årligen införa de förändringar som samlingar och undervisningsmaterial undergå, liksom även att tillse, att de åt eleverna upplåtna verkstäderna och lärorummen med däri befintliga tillhörigheter hållas i vederbörligt skick.

V. STYRELSE.

§ 15.

Den närmaste vården av yrkesskolan utövas av vanförestaltens styrelse, angående vars sammansättning och val gäller, vad som sägs i stadgan för Föreningen för bistånd åt lytta och vanföra i Stockholm.

§ 16.

Det åligger skolans styrelse att inhämta överstyrelsens för yrkesutbildning godkännande beträffande lokaler för undervisning samt undervisningsmaterial.

§ 17.

Styrelsens ledamöter böra genom besök i skolan och undervisningens åhörande på bästa sätt samfällt fylla de uppgifter som åvilar dem i egenskap av skolans styrelse.

§ 18.

1. Styrelsen må för yrkesavdelning eller, där för samma yrke flera yrkesavdelningar äro anordnade, för dessa tillsätta särskild nämnd med uppgift att tillse, att undervisningen bedrives på sådant sätt, att en verklig yrkeskunskap genom densamma åvägbringas. Dylig yrkesnämnd skall därjämte med avseende på undervisningen till styrelsen inkomma med förslag eller avgiva yttrande i frågor, som till nämnden hänskjutas av styrelsen.

2. Angående yrkesnämnds sammansättning och val gäller vad som sägs i bilaga A till detta reglemente.

§ 19.

Utöver vad detta reglemente innehåller må styrelsen, där den så finner lämpligt, i särskilda ordningsregler meddela närmare föreskrifter angående den dagliga ordningen och arbetet inom skolan.

VI. TILLÄGGSBESTÄMMELSER.

§ 20.

När för visst fall särskilda reglementsbestämmelser erfordras, ankommer det på vederbörande anstaltsstyrelse att inkomma med förslag härom till SVCK för en för samtliga anstalter gemensam beredning av ärendet.

*Bilaga A till reglemente för
vanförestalternas yrkesskolor*

Bestämmelser angående utseende av
yrkesnämnder.

1. Yrkesnämnd, som sägs i § 18 av reglementet, skall bestå av tre personer, nämligen rektor som sammankallande samt två för viss tid (lämpligen 4 år) utsedda yrkesmän, representerande företagar- och arbetarintressena inom yrket.

2. Innan representant för företagarintressena inom ifrågavarande yrke utses, skall styrelsen bereda, beträffande yrken inom hantverk, Sveriges hantverks- och småindustriorganisation tillfälle att antingen själv avgiva förslag å lämplig yrkesman eller att genom till organisationen anslutet hantverksdistrikt avgiva sådant förslag samt beträffande yrken inom industri (inkl. murare, betong- och asfaltarbetare, byggnadssnickare samt värme- och sanitetsmontörer) Svenska arbetsgivareföreningen tillfälle att avgiva förslag å lämplig person.

3. Innan representant för arbetarintressena inom ifrågavarande yrke utses, skall styrelsen bereda vederbörande fackförbund tillfälle att själv avgiva förslag å lämplig yrkesman eller att genom lokal organisation avgiva sådant förslag.

TDV ISAM
Kütüphanesi Arşivi
No 059-127/6

TDV ISAM
Kütüphanesi Arşivi
No 059-127/7

YRKESUTBILDNINGEN I SVERIGE

*Redogörelse
utarbetad år 1951
inom Kungl. Överstyrelsen för
yrkesutbildning*

TDV ISAM
Kütüphanesi Arşivi
No 029-127/7

YRKESUTBILDNINGEN I SVERIGE

Redogörelse

utarbetad år 1951

*inom Kungl. Överstyrelsen för
yrkesutbildning*

Yrkesutbildningen i Sverige

Yrkeskolväsendet för industri och hantverk samt handel ävensom husligt arbete med undantag av lanthushållsskolor sorterar i likhet med det allmänbildande skolväsendet under ecklesiastikdepartementet. Lanthushållsskolorna lyda tillsammans med övriga skolor för jord- och skogsbruk under jordbruksdepartementet. Under ecklesiastikdepartementet är den statliga ledningen av yrkesundervisningsväsendet för utbildning inom industri, hantverk, handel och husligt arbete (med undantag av lanthushållsskolor) från och med år 1944 förlagd till ett därför särskilt inrättat ämbetsverk, *överstyrelsen för yrkesutbildning*, som enligt sin instruktion (meddelad genom SFS 1943: 963, ändr. 1946: 678, 1948: 193, 1949: 64 o. 499) har att utöva inseeende över yrkesundervisningen ävensom den yrkesutbildning, som med bidrag av statsmedel bedrivs inom näringslivet.

I överstyrelsen för yrkesutbildning ingå 15 ledamöter. Därav utses sju av Kungl. Maj:t efter förslag av svenska arbetsgivareföreningen, landsorganisationen i Sverige (två ledamöter), Sveriges hantverks- och småindustriorganisation, handelskamrarnas nämnd, tjänstemännens centralorganisation samt representativa kvinnoorganisationer. Kungl. Maj:t utser därjämte såsom ledamöter en representant för vardera skolöverstyrelsen och arbetsmarknadsstyrelsen. Ordförande och chef är överdirektören och såsom ledamöter ingå vidare byråcheferna i ämbetsverket. Överstyrelsens kansli är organiserat på fem byråer, nämligen en administrativ byrå, en byrå för utbildning inom industri och hantverk, en byrå för utbildning inom handel och en byrå för utbildning inom de husliga arbetsområdena samt en byrå för lärarutbildning. Inom överstyrelsen finnes vidare en fristående sektion för ledningen av speciell kursverksamhet.

Före år 1944 var den centrala ledningen av yrkesundervisningsväsendet förlagd till skolöverstyrelsen, som under ecklesiastikdepartementet handhar ledningen av det allmänbildande skolväsendet.

Det allmänbildande skolväsendet

Allmän obligatorisk folkundervisning infördes i Sverige från år 1842. Den *obligatoriska folkskolan* är numera sjuårig jämte fortsättningsskola om minst 180 timmar men kan av skoldistrikt efter särskilt medgivande göras åttaårig, varvid den obligatoriska fortsättningsskolan kan bortfalla. Den i folkskolan ingående obligatoriska fortsättningsskolan är antingen allmän eller kan göras yrkesbestämd med en undervisning, som samlar sig kring ett visst yrke eller yrkesområde, t. ex. jord- och skogsbruk, hushållsgöromål etc. Därigenom kan i folkskolan meddelas en viss förberedande yrkesundervisning. Även den allmänna fortsättningsskolan skall ha praktisk läggning. Skoldistriktet kunna inrätta högre folkskolor såsom en frivillig påbyggnad till den obligatoriska folkskolan. Kostnaderna för folkskoleundervisningen bestridas helt av staten och kommunerna.

Det allmänbildande högre skolväsendet, för vilket staten svarar för de huvudsakliga kostnaderna men till vilket även kommunerna lämna bidrag, framför allt genom att bestrida lokalkostnader, består av ett lägre och ett högre stadium, *realskola* respektive *gymnasium*. Sådana skolor, som omfatta båda dessa stadier, benämnas högre allmänna läroverk. Vidare finnas allmänna läroverk och mellanskolor, vilka enbart omfatta det lägre stadiet. Realskolan bygger antingen på folkskolans fjärde klass och är då femårig eller på folkskolans sjätte klass och är då fyraårig. Allmänt gymnasium är dels fyraårigt, då det bygger på realskolans näst högsta klass, dels treårigt, varvid det bygger på avslutad realskola. Huvudparten av läroverken och mellanskolorna äro öppna för såväl manliga som kvinnliga lärjungar; en del äro dock avsedda endast för manliga och en del endast för kvinnliga lärjungar. Förutom förenämnda skolformer finns också ett antal *flickskolor*, som bland annat äro avsedda att meddela viss utbildning för verksamhet på hemmets område. På realskolans åldersstadium finnas även vissa inbyggda *praktiska linjer* i de allmänna läroverken och fristående *praktiska mellanskolor*. Dessa skolformer äro delade på handelslinjer, tekniska linjer och hushållslinjer. Deras syfte är att genom en mera praktisk inriktning av utbildningen underlätta en övergång från realskola direkt till yrkeslivet. För allmänbildande undervisning åt ungdom över 16 år finnas statsunderstödda *folkhögskolor*, vid vilka även kan förekomma viss yrkesbetonad undervisning, t. ex. hushållskurser.

Enligt beslut av 1950 års riksdag skola åtgärder vidtagas för genomförande inom tid, som framdeles bestämmes, av en på nioårig allmän skolplikt grundad enhetsskola avsedd att, i den mån försöksverksamhet ådagalägger lämpligheten, ersätta folkskolan, fortsättningsskolan, den högre folkskolan, den kommunala mellanskolan och realskolan.

Yrkesutbildningen för industri och hantverk samt handel och husligt arbete

Av samhället understödd yrkesundervisning av mera avsevärd omfattning började införas i Sverige under 1800-talet. Under detta århundrades senare hälft organiserades med bidrag av stat och kommun ett antal "tekniska skolor", vid vilka undervisning förekom på kvällar och ibland även på söndagar. Skolorna skulle ha till huvudsaklig uppgift att åt personer, som redan inträtt i ett yrke, meddela vissa yrkeskunskaper. I regel kommo dock skolorna att stå öppna för envar, som ville begagna sig av deras undervisning, och undervisningen kom att få en mera allmänbildande än yrkesutbildande inriktning. Det största antalet elever studerade också sådana ämnen som räkning, frihandsteckning, linearritning, välskrivning, rättskrivning och bokföring. Till denna inriktning av skolorna torde bl. a. ha bidragit den allmänna folkskoleundervisningens brister och sannolikt också det förhållandet att inemot hälften av lärarna vid de tekniska skolorna rekryterades från folkskolläro-, läroverksläro- och teckningsläroarkåren. Vid 1918 års riksdag beslöts en ny yrkesskolororganisation. Avsikten med denna var att skapa skol- och kursformer, i vilka skulle meddelas grundläggande fackutbildning åt de unga, som efter fullgjord obligatorisk skolplikt utan mera omfattande, allmänna teoretiska studier sökte sin utkomst inom industri och hantverk samt handel ävensom husligt arbete, varmed i detta sammanhang förstås hushållsgöromål, barnavård, sömnad och vävning.

Den egentliga praktiska yrkesfärdigheten avsågs i regel skola förvärfvas genom arbete ute i näringslivet, men yrkespraktiken skulle kompletteras genom skolundervisning, framför allt i yrkest teori, och statsbidrag skulle kunna utgå till sådan undervisning i *två kommunala skolformer*, den ena för elementär yrkesutbildning, *lärlingsskolan*, den andra som påbyggnad till denna, *yrkesskolan*. Skolplikt för minderåriga mellan 14—18 år, som voro sysselsatta inom industri och hantverk samt handel och husligt arbete, skulle kunna påbjudas av den beslutande myndigheten i kommunen. Statsbidrag skulle därjämte kunna utgå till *handelsskolor* och hus-

hållsskolor med heldagsundervisning samt *enskilda skolor* av olika slag, bland annat *verkstadsskolor*.

Genom beslut av 1921 års riksdag blev det vidare möjligt att er- hålla statsbidrag till *kommunala verkstadsskolor* med heldagsun- dervisning. I verkstadsskolorna meddelas grundläggande yrkesut- bildning både i yrkesarbete och yrkesteori.

Vid 1921 års riksdag medgavs även sådan jämkning i 1918 års beslut, att andra, mindre strikt reglerade kurser än de ursprung- ligen avsedda, kunde inrymmas i yrkesskolorganisationen och på grundval härav tillkommo de s. k. *lärlingskurserna*. År 1921 fast- ställdes den med vissa ändringar ännu gällande stadgan för den kommunala yrkesundervisningen (yrkesskolstadgan; SFS 1921: 706, ändr. 1930: 150, 1931: 182, 1932: 590, 1944: 262, 1949: 419) samt kungörelse med bestämmelser angående statsunderstödda enskilda anstalter för yrkesundervisning (SFS 1921:707).

Vid 1941 års riksdag fattades beslut om inträttande av *centrala verkstadsskolor*, vilka avse att skapa möjligheter för landsbygdens ungdom till utbildning vid verkstadsskolor. En stadga för centrala verkstadsskolor, för vilka landstingen i regel äro huvudmän, fast- ställdes år 1941 (SFS 1941: 835, ändr. 1944: 682, 1948: 690, 1949: 418).

Genom särskilda riksdagsbeslut åren 1945 och 1946 ha tillkommit *sjömansskolor* (SFS 1946: 419) och närmare bestämmelser angå- ende *yrkesutbildningskurser för arbetslösa m. fl.* (SFS 1945: 445). För befrämjande av *praktisk lärlingsutbildning hos hantverksmästare* kan vidare utgå statsunderstöd ("mästarunderstöd").

Kommunala lärlings- och yrkesskolor

Kommunala lärlings- och yrkesskolor, som i allmänhet benämnas skolor för yrkesundervisning, kunna anordnas av kommun, lands- ting, annan kommunal samfällighet eller förening av flera dylika. För att statsbidrag skall beviljas måste skolans huvudman åtaga sig att svara för vissa kostnader i fråga om lokaler, undervisnings- materiel, lärarlöner m. m. Statsbidrag utgår med visst belopp för varje undervisningstimme till lärarlöner och med viss del av kost- naderna för undervisningsmateriel. Statsbidrag utgår däremot icke till kostnader för lokaler. Antalet kommunala lärlings- och yrkes- skolor med pågående undervisning är för närvarande omkring 350, varav hälften tillkommit under åren 1944—1950. I detta antal ingå både stora läroanstalter och skolor med en föga omfattande kurs- verksamhet.

Lärlingsskolan avser enligt yrkesskolstadgan att bereda den ung-

dom, som avslutat fortsättningsskolan, tillfälle att samtidigt med att den förvärvar praktisk yrkesfärdighet genom arbete i hantverk, industri, handel eller husligt arbete inhämta de för ett framgångs- rikt arbete inom vederbörandes arbetsområde grundläggande teo- retiska kunskaper och, i särskilda fall, praktiska färdigheter, som icke kunna förvärfvas genom deltagandet i arbete utanför skolan.

Den i yrkesskolstadgan normerade fullständiga formen av lär- lingsskola omfattar *tvååriga yrkesavdelningar* med mellan 225— 450 undervisningstimmar per år under 8—9 månaders undervis- ningstid. Yrkesavdelningarna kunna anordnas i anslutning till blan- dade hantverks- och industriella yrken i allmänhet eller handel eller husligt arbete eller i anslutning till ett bestämt yrke. Under- visningen kan även omfatta praktiskt yrkesarbete i den mån detta anses behövt för att komplettera den utbildning, som lärlingen kan få på sin arbetsplats. Lärlingsskolans tvååriga yrkesavdelning- ar erfordra 6—12 undervisningstimmar per vecka. Detta stora lektionsantal, som i regel kommer utöver elevernas ordinarie ar- betstid, torde främst ha varit orsaken till att ifrågavarande skol- form endast förekommer i mindre omfattning.

I stället för yrkesavdelningar anordnas *lärlingskurser*. Denna skolform är icke närmare bestämd i yrkesskolstadgan. Undervis- ningens längd och omfattning fastställs av överstyrelsen för yr- kesutbildning i undervisningsplanerna för de olika kurserna. I lär- lingskurserna intagas icke blott lärlingar utan även ungdom som är utan anställning eller endast har sysselsättning av mera tillfäl- lig karaktär kan vinna inträde. Som regel skall elev i lärlingskurs delta i undervisningen minst fyra timmar per vecka och under- visningstidens längd är i regel ett eller två läsår. I allmänhet om- fatta lärlingskurserna endast ett mindre antal läroämnen. Lär- lingskurserna anordnas oftast i form av deltidsundervisning men förekomma även såsom heldagskurser under någon månad eller med heldagsundervisning under en eller ett par dagar i veckan. Lik- som lärlingsskolans yrkesavdelningar kunna lärlingskurserna an- ordnas i anslutning till hantverks- och industriella yrken i allmän- het eller handel eller husligt arbete eller i anslutning till ett visst bestämt yrke. Den sistnämnda formen tillämpas i växande omfatt- ning och för mera allmänt förekommande yrken, t. ex. metall- arbetare, finnas dylika kurser vid ett stort antal kommunala sko- lor för yrkesundervisning. Som ett annat exempel kan nämnas att vid ett tiotal kommunala anstalter för yrkesundervisning finnas lärlingskurser för frisörlärlingar och dessa kurser kallas för frisör- skolor. Ett exempel är vidare kurser inom restaurangbranschen, s. k. restaurangskolor, som finnas vid några kommunala anstalter för yrkesundervisning.

I lärlingsskolan anordnas även *kurser för äldre*, avsedda för elever över 18 år, som icke genomgått lärlingsskola. Såsom allmänt villkor för inträde i kurs för äldre gäller, att eleverna skola tillhöra det arbetsområde, för vilket kursen är avsedd. Personer, som på grund av arbetslöshet icke ha sysselsättning, kunna likväl vinna inträde i en sådan kurs.

Kurser för äldre kunna pågå ett eller flera år med högre eller lägre antal veckotimmar och kunna omfatta ett eller flera läroämnen. Antalet undervisningstimmar och läroämnenas omfattning bestämmas med hänsyn till det föreliggande behovet för varje kurs genom av överstyrelsen fastställd undervisningsplan. Kurserna avse främst att bereda grundläggande teoretiska kunskaper i ett eller flera ämnen. Kurser för äldre förekomma i allmänhet i form av deltidskurser men anordnas även som heldagskurser.

Yrkesskolan är en påbyggnad på lärlingsskolan och avsedd att bereda inom ett yrkesområde sysselsatta personer tillfälle att vidga och fördjupa den utbildning, vartill grunden lagts i lärlingsskolan. (Namnet yrkesskola är sålunda enligt yrkesskolstadgan förbehållet för en viss bestämd typ av skolor för yrkesundervisning men i allmänhet användes "yrkesskola" som kollektivbeteckning för samtliga förekommande typer av skolor på lärlings- och yrkesskolstadiet.) För inträde i de egentliga yrkesskolornas kurser fordras, såvida icke överstyrelsen för yrkesutbildning medgiver undantag, att eleverna antingen med godkända betyg genomgått lärlingsskola eller fyllt 17 år och under minst två års tid ägnat sig åt praktiskt arbete inom det yrke, för vilket kursen är avsedd, samt styrkt sig äga nödiga förutsättningar att tillgodogöra sig undervisningen.

Yrkesskolans kurser kunna vara anordnade både i form av heldagskurser (om högst ett år med ca 30 veckors undervisning) och deltidskurser (om högst två år med ca 30 veckors undervisning per år) samt äro av tre slag, nämligen *yrkeskurser*, *ämneskurser* och *mästarkurser*.

Yrkeskurserna äro avsedda att giva deltagaren en sammanhängande grundlig utbildning i samtliga eller flertalet av de ämnen, som äro av vikt för vederbörandes yrke. Ämnesområdet är i huvudsak detsamma som för lärlingsskolan, fastän på ett högre stadium. Som exempel på yrkeskurser kan nämnas de vid ett femtiotal kommunala anstalter för yrkesundervisning anordnade kurserna för elektriska installatörer.

Ämneskurserna bestå av fristående lärokurser i olika läroämnen, bland vilka deltagaren kan välja dem, som motsvara vederbörandes behov och önskningsar.

Mästarkurserna äro avsedda för självständiga yrkesutövare eller för yrkesarbetare, som ämna påbörja självständig verksamhet.

Vid yrkesskolorna kunna även för en större publik, än deltagarna i kurserna utgör, anordnas *fristående föreläsningar* över sådana frågor, som stå i samband med yrkesundervisningen.

Kommunala verkstadsskolor

Verkstadsskolan har till uppgift att bibringa ungdom, som vill ägna sig åt praktiskt yrkesarbete inom *hantverk och industri*, en elementär praktisk yrkesundervisning jämte de teoretiska kunskaper, som erfordras för att den praktiska yrkesfärdigheten skall kunna utnyttjas på bästa sätt. Undervisningen är som regel avsedd att giva en grundläggande allroundutbildning inom ett yrke och endast i undantagsfall förekommer, att undervisningen är inriktad på visst specialarbete inom ett yrke. Undervisningen pågår i allmänhet hela dagarna med 35—40 veckotimmars praktiskt arbete i en för ändamålet särskilt inrättad skolverkstad och därutöver omkring åtta veckotimmars teoretisk undervisning. Vidare meddelas i regel undervisning i gymnastik. Kurserna äro vanligen tvååriga men i vissa hantverksyrken tre- eller fyraåriga. Ettåriga kurser finnas dock på sina håll. Undervisningen kan också anordnas i form av "*växelutbildning*", varvid utbildningen i yrkesarbete sker växelvis i verkstadsskolan och näringslivet på så sätt att eleven periodvis går i skolan och dessemellan är utplacerad i arbete inom något företag.

Utöver den vanliga formen av verkstadsskola med såväl den teoretiska som den praktiska utbildningen förlagd till skolan, finnas *inbyggda verkstadsskolor*, där den praktiska utbildningen bedrivs vid ett industriföretag. Företaget tillhandahåller inom sina produktionsavdelningar eller i en särskild utbildningsavdelning den utrustning, som behövs för utbildningen i yrkesarbete. Företaget tillhandahåller även lämpliga arbetsuppgifter för eleverna och som lärare i yrkesarbete tjänstgör vanligen någon eller några av företagets egna tjänstemän. Skolan blir på så sätt "inbyggd" i företaget, men är i övrigt fristående från detsamma och underställd en kommunal yrkesskolstyrelse. De ekonomiska mellanhavandena mellan skolans huvudman (kommunen) och företaget regleras genom särskilt avtal.

Ett femtiotal *kommunala verkstadsskolor*, varav 10 äro inbyggda verkstadsskolor, finnas och statsbidrag utgår till dessa enligt samma grunder, som gälla i fråga om kommunala lärlings- och yrkesskolor, med vilka de kommunala verkstadsskolorna i regel äro samorganiserade.

Centrala verkstadsskolor

I mitten på 1930-talet inrättades som ett led i bekämpandet av den då rådande ungdomsarbetslösheten 10 *verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom*. Denna skoltyp, som sålunda skapats för att tillgodose ett tillfälligt behov, kom att få stor betydelse för den fortsatta utvecklingen på yrkesutbildningens område. Ditintills hade verkstadsskolor inrättats med hänsyn endast till primärkommunens behov. Den nya typen av verkstadsskola inrättades som central anstalt för ett större område. Såsom en följd av de gynnsamma erfarenheterna av dessa centralskolor beslöts vid 1941 års riksdag, att i yrkesskolorganisationen infoga en ny kategori av yrkesutbildningsanstalter, *centrala verkstadsskolor*. Verkstadsskolorna för viss arbetslös ungdom äro numera avvecklade eller ombildade, i regel till centrala verkstadsskolor. Antalet igång varande centrala verkstadsskolor är 18 och ytterligare nio äro planerade. Huvudman för centrala verkstadsskolor är vanligen landsting och skolorna, som sålunda också äro en form av kommunala anstalter för yrkesundervisning, ha till ändamål att bereda ungdom inom ett vidsträckt område, i regel landstingsområde, tillfälle till ordnad såväl praktisk som teoretisk yrkesutbildning för hantverk och industri. De centrala verkstadsskolorna, som vardera omfatta ett flertal olika yrkesavdelningar, äro avsedda att främst tillgodose landsbygdens behov av yrkesutbildning och yrkesutbildad arbetskraft. De skolorna ersätta icke systemet av primärkommunernas verkstadsskolor utan komplettera detta. Statsbidrag utgår till centrala verkstadsskolor efter förmånligare grunder än till primärkommunernas anstalter för yrkesundervisning. Sålunda avlönas rektor och lärare i princip helt med statsmedel och statsbidrag utgår till undervisnings- och administrationslokaler, elevinternat samt inventarier och inredning med högst hälften av kostnaderna samt med 9/10 av kostnaderna för stadigvarande undervisningsmateriel och med 70 kronor per elev och år till underhåll och förbrukning av undervisningsmateriel m. m. Statsbidrag utgår också till gäldande av övriga årliga kostnader för driften (administration m. m.) med belopp, beräknat efter 100 kronor för elev och år, dock att statsbidraget sammanlagt ej må uppgå till högre belopp än som svarar mot huvudmannens verkliga kostnader för ändamålet under den tid bidraget avser. Vidare utgår statsbidrag till elevernas olycksfallsförsäkring (hela kostnaden) och sjukvård (högst 10 kronor per elev och år).

Utbildningstiden utgör i regel två år men kan omfatta kortare tid eller utsträckas till högst fyra år. Arbetsåret omfattar cirka 10½ månader. Undervisningstiden för vecka uppgår till 48 timmar,

därav tre timmar gymnastik och idrott. Under 35 veckor anslås vanligen i medeltal 37 veckotimmar till yrkesarbete i skolans verkstad och åtta veckotimmar till teoretisk undervisning; under återstående del av arbetsåret användas 45 veckotimmar uteslutande till yrkesarbete. Även vid centrala verkstadsskolor förkommer växelutbildning.

Som villkor för vinnande av inträde i centrala verkstadsskolor gäller bland annat, att sökanden fullgjort sin fortsättningskolplikt och icke fyllt 25 år.

Vid de flesta centrala verkstadsskolor finnas elevinternat inrättade.

För utbildning av flygmekaniker, som också bedrivits vid kommunala och centrala verkstadsskolor, finnes även en speciell flygmekanikerskola, till vilken statsbidrag utgår efter i huvudsak samma grunder som till centrala verkstadsskolor. Även inträdesvillkoren äro desamma som vid centrala verkstadsskolor. Flygmekanikerskolan utbildar förutom flygmekaniker (tvåårig utbildning) även vissa andra yrkesarbetare inom industri och hantverk.

Kommunala handelsskolor med heldagsundervisning

Handelsskolorna med heldagsundervisning utgöra inom handelsundervisningen motsvarigheten till verkstadsskolorna för hantverk och industri. I yrkesskolstadgan finnes den *ettåriga handelsskolan* närmare normerad. Denna utbildningsform har dock numera ersatts med heldagskurser i annan form, s. k. *ettåriga handelskurser* på omkring 35 veckor med 35 veckotimmar, vilka vanligen äro organiserade såsom en sammanhängande årskurs (en lärlingskurs under höstterminen och en yrkeskurs påföljande termin). Inträdesåldern i dessa kurser är omkring 15 år, under det att elev i den normerade handelsskolan måste vara 17 år fyllda och ha minst två års praktik. Ett femtiotal kommunala ettåriga handelskurser med heldagsundervisning finnas; även tvååriga och treåriga heldagskurser förekomma i undantagsfall. Statsbidrag utgår enligt vanliga grunder för kommunala lärlings- och yrkesskolor.

Kommunala husmodersskolor

Inom husligt arbete motsvaras verkstadsskolorna av den i yrkesskolstadgan normerade *hushållsskolan*, som i regel skall omfatta ett arbetsår om 30 veckor med heldagsundervisning och avser att bringa en någorlunda fullständig husmodersutbildning. Lägsta in-

trädesåldern är 17 år, varjämte viss praktik erfordras för inträde.

Den normerade hushållsskolan har numera allmänt ersatts av *husmodersskolor*, vid vilka undervisningstiden i regel är 42 veckor med 45 veckotimmar. Utbildningen omfattar praktisk och teoretisk undervisning i hushållsgöromål och sömnad samt barnavårdslära. Vid flertalet husmodersskolor ingår även undervisning i vävning eller trädgårdsskötsel eller spädbarns- och småbarnsvård. Inträdesåldern är vanligen 15—16 år. Ett tjugofemtal kommunala husmodersskolor finnas; en av dessa är tvåårig. Statsbidrag utgår enligt vanliga grunder för kommunala lärlings- och yrkesskolor. Vid en del husmodersskolor finnas elevinternat.

Förutom husmodersskolor finnas vid ett tjugotal kommunala anstalter för yrkesundervisning hushålls- eller husmoderskurser med heldagsundervisning under i allmänhet fem månader i hushållsgöromål samt ett eller flera av ämnena sömnad, vävning, barnavård och trädgårdsskötsel.

Vid fyra kommunala anstalter för yrkesundervisning förekommer utbildning av hemvårdarinnor. Undervisningen omfattar i regel 15 månader, vari ingår fem månaders utbildning i barnavård, sjukvård och ålderdomsvård.

Vid en kommunal anstalt för yrkesundervisning anordnas ettårig kurs för utbildning av internatföreståndarinnor.

Kommunala barnsköterskeskolor

Vid ett femtontal kommunala anstalter för yrkesundervisning anordnas sexmånaderskurser med heldagsundervisning för utbildning av barnsköterskor. Kurserna omfatta såväl spädbarns- som småbarnsvård och viss teoretisk undervisning. Vid två av dessa skolor anordnas även 22-veckors påbyggnadskurser med heldagsundervisning för utbildning av institutionsbarnsköterskor. Statsbidrag utgår enligt vanliga grunder för kommunala lärlings- och yrkesskolor.

Sjömansskolor

Vid central verkstadsskola eller kommunal anstalt för yrkesundervisning kan enligt beslut vid 1946 års riksdag också anordnas utbildningskurser för sjömän, *sjömansskolor*, med statsbidrag enligt i huvudsak liknande grunder som gälla för centrala verkstadsskolor. Hittills ha två sjömansskolor inrättats vid kommunala anstalter för yrkesundervisning och ytterligare två sådana skolor äro planerade.

Sjömansskolor ha till uppgift att utbilda däckspersonal, maskinpersonal och kökspersonal. Utbildningen bedrivs på skilda linjer och inom varje linje i form av en lägre och en högre kurs; i fråga om kökspersonal tillkommer dessutom en kurs för nybörjare.

De lägre kurserna omfatta omkring tre månaders och de högre kurserna omkring två månaders heldagsundervisning. Nybörjarkursen för kökspersonal är ettårig med heldagsundervisning.

För inträde vid såväl de lägre kurserna som nybörjarkursen gälla samma allmänna villkor som för inträde vid central verkstadsskola. För inträde i den lägre kursen för kökspersonal fordras dessutom att ha tjänstgjort minst ett år till sjöss, i fråga om däck- och maskinpersonal är sådan tjänstgöring inte ett villkor för inträde, men sökande, som tjänstgjort till sjöss, har företräde. Deltagande i den högre kursen förutsätter genomgången lägre kurs eller — beträffande linjen för kökspersonal — att ha genomgått nybörjarkursen för sådan personal.

Kommunala tekniska skolor och förberedande kurser för inträdesökande till högre tekniska läroverk

Vid sju kommunala *tekniska skolor* anordnas ett- eller fleråriga heldags- eller aftonkurser för utbildning av ritare, verkmästare, förmän m. fl. inom de maskintekniska, byggnadstekniska och elektrotekniska facken etc. Vid en del kommunala anstalter för yrkesundervisning anordnas vidare *förberedande kurser* — heldags- eller aftonkurser — *för inträdessökande till högre tekniska läroverk*. Statsbidrag utgår enligt vanliga grunder för kommunala lärlings- och yrkesskolor.

Yrkesutbildningskurser för arbetslösa m. fl.

Under det andra världskriget uppstod brist på arbetskraft inom bl. a. verkstadsindustrin och risk förelåg att detta bristläge skulle skärpas på grund av yttre omständigheter. Det framstod då som nödvändigt, att det allmänna lämnade sin medverkan till att hjälpa denna brist och dåvarande statens arbetsmarknadskommission uppgjorde i samråd med arbetsgivare- och arbetstagarorganisationer en plan för snabbutbildning av arbetskraft för verkstadsindustrin. I enlighet härmed igångsattes med understöd av statsmedel *omskolningskurser*, benämnda *beredskapskurser*, för arbetskraft, som ledigställdes inom andra näringsområden, samt vidare för kvinnor, som önskade utbilda sig för arbete inom verkstadsin-

dustrin. Utbildningen av kvinnor avsåg främst att erhålla tillgång till reservarbetskraft i händelse av krig. I första hand utnyttjades vid verkstadsskolorna förefintliga resurser i fråga om lokaler, maskiner och undervisningsmateriel. För att icke göra intrång i dessa skolors egentliga undervisningsuppgifter ordnades i allmänhet skiftesgång. Under ena hälften av dagen disponerades således skolverkstaden av eleverna i verkstadsskolan och under den andra hälften av deltagarna i beredskapskurserna. På vissa orter ordnades även fristående omskolningskurser.

Kurstiden vid dessa beredskapskurser, som numera avvecklats, var i regel sex månader. Undervisningen, som till övervägande delen omfattade praktiskt arbete, avsåg specialutbildning inom mekaniska facket, exempelvis till svarvare, fräsare, filare (bänkarbetare). Ävenledes utbildades svetsare, el.-lindare, bilservicemekaniker m. fl.

För den centrala ledningen av kurserna svarade från början statens arbetsmarknadskommission, men år 1944 överflyttades ledningen till överstyrelsen för yrkesutbildning.

Genom beslut av 1945 års riksdag ha tillkommit närmare bestämmelser angående *yrkesutbildningskurser för arbetslösa* (SFS 1945: 445). Dessa kunna anordnas antingen såsom *nybörjarkurser*, avsedda att giva en grundläggande utbildning åt arbetslös ungdom, som tidigare icke erhållit utbildning, eller såsom *fortbildningskurser*, avsedda att åt arbetslösa med viss yrkeserfarenhet giva en kompletterande yrkesutbildning, eller ock såsom *omskolningskurser*, avsedda att giva en grundläggande yrkesutbildning åt sådana arbetslösa, som till följd av ändrade förhållanden böra beredas möjlighet till försörjning inom annat yrke.

Kursverksamheten kan avse alla yrkesområden utom skogsbruk och kan anordnas av kommun (kommunal arbetslöshetskurs), av huvudman för central verkstadsskola (arbetslöshetskurs vid central verkstadsskola) eller av överstyrelsen för yrkesutbildning (central arbetslöshetskurs). Frågor om tillstånd till anordnande av statsunderstödd kommunal arbetslöshetskurs eller arbetslöshetskurs vid central verkstadsskola samt om statsbidrag till sådana kurser avgöras av överstyrelsen för yrkesutbildning. Den lokala ledningen av de kommunala arbetslöshetskurserna handhaves av endera yrkesskolstyrelsen eller, om sådan icke finnes, arbetslöshetsnämnd eller särskild kursstyrelse. Arbetslöshetskurs vid central verkstadsskola står under ledning av skolans styrelse. För de centrala arbetslöshetskurserna avgör överstyrelsen i varje särskilt fall, huruvida kursstyrelse skall finnas och hur den i så fall skall organiseras.

Statsbidragen till arbetslöshetskurserna utgå enligt gynnsamma-

re normer än vad som gäller för den övriga yrkesundervisningen. I fråga om centrala arbetslöshetskursurser bestridas kostnaderna helt av statsmedel. I den mån överstyrelsen icke annorlunda bestämer, skall sökande för att kunna intagas i nybörjarkurs ha fyllt minst 15 och högst 25 år, i fortbildningskurs minst 16 år samt i omskolningskurs minst 16 och högst 40 år.

Till följd av de senaste årens goda sysselsättningsmöjligheter ha yrkesutbildningskurser för arbetslösa hittills kommit till stånd endast i mycket begränsad omfattning. I viss utsträckning har emellertid förekommit speciell kursverksamhet av liknande karaktär för *beredskapsskadade, andra partiellt arbetsföra, friställda byggnadsarbetare och annan friställd arbetskraft samt flyktingar m. fl.* För att tillgodose det aktuella behovet av arbetskraft inom vissa yrken ha härjämte under senare år anordnats andra särskilda yrkesutbildningskurser, t. ex. för utbildning och fortbildning av arbetsledare inom tvätteriyrket, utbildning av skeppskochar samt förberedande kurser för murarlärlingar. Utbildningen vid här ifrågakurser är fri och statsunderstöd till kursdeltagarnas uppehälle, resor m. m. utgå enligt särskilda bestämmelser.

Speciella åtgärder för yrkesutbildning av vanföra, blinda, dövstumma, barn och ungdom, som omhändertagits för skyddsuppfostran, samt intagna i fångvårdsanstalter

För yrkesutbildning av vanföra äro i anslutning till ortopediska kliniker m. m. inrättade fyra speciella yrkesskolor, för vilka kostnaderna huvudsakligen bestridas av statsmedel och över vilka överstyrelsen för yrkesutbildning utövar inspektion. Genom ifrågakurser sker även placering av vanföra för yrkesutbildning hos enskilda näringsidkare på skolorten eller i vissa fall, t. ex. för handelsutbildning, vid en skola på orten. Vid yrkesskolorna för vanföra meddelas förutom den praktiska utbildningen teoretisk undervisning i allmänbildande ämnen, kalkylation och specialämnen med anslutning till yrkesutbildningen.

Speciella statliga anstalter för yrkesutbildning finnas vidare för personer med andra lyten, t. ex. dövstumma och blinda. Dessa anstalter stå under skolöverstyrelsens inseende.

För yrkesutbildning av barn och ungdom, som omhändertagits för skyddsuppfostran, finnas statliga yrkesskolor tillhörande barn- och ungdomsvården, och viss yrkesutbildning meddelas även vid ungdomsanstalter inom fångvården. Överstyrelsen för yrkesutbildning utövar numera viss inspektion m. m. i fråga om förenämnda utbildning.

Enskilda anstalter för yrkesundervisning med statsunderstöd

Statsunderstödda enskilda anstalter för yrkesundervisning ha som huvudman föreningar, yrkesorganisationer, stiftelser, bolag eller enskilda personer. Ett sextiotal sådana skolor finnas. Statsunderstöd utgår enligt beslut av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall, varvid understödet till vissa skolor beräknas enligt samma grunder, som gälla för statsunderstöd till kommunala anstalter för yrkesundervisning.

Verkstadsskolor finnas inrättade vid ett tiotal enskilda statsunderstödda skolor. Utbildningstidens längd varierar beträffande olika yrken och skolor mellan ett och fyra år. Vid ett femtontal enskilda statsunderstödda skolor meddelas handelsundervisning, ofta i form av ettåriga kurser med heldagsundervisning. Husmodersskolor, hushålls- och husmoderskurser, hemvårdarinneutbildning och barnsköterskeskolor av samma slag som vid den kommunala yrkesundervisningen anordnas vid ett tjugotal enskilda skolor. Vid en skola anordnas ettåriga kurser för utbildning av ekonomiföreståndarinnor och internatföreståndarinnor. I övrigt anordnas vid de enskilda statsunderstödda skolorna i regel kortare kurser för industri och hantverk samt husligt arbete.

Enskilda skolor utan statsunderstöd

Förutom enskilda läroanstalter med statsunderstöd finnas inemot 200 enskilda skolor utan statsunderstöd, i vilka meddelas en viss yrkesutbildning, oftast avseende teknisk och annan utbildning inom industri och hantverk samt handelsutbildning. Dessa skolor stå i regel icke under någon statlig kontroll. Några skolor med handelsutbildning stå under inseeende av överstyrelsen för yrkesutbildning utan att åtnjuta statsunderstöd.

Korrespondensundervisning

En omfattande korrespondensundervisning bl. a. med yrkesutbildande syfte förekommer. Denna utbildning, som mestadels avser kortare kurser, står endast i vissa undantagsfall under statlig kontroll.

Elevavgifter och stipendier

Vid kommunala anstalter för yrkesundervisning kunna *elevavgifter* — i den omfattning överstyrelsen fastställer — upptagas vid

lärlingskurser, kurser för äldre, yrkes- och ämneskurser. Även i handels-, hushålls- och husmodersskolor kunna elevavgifter upptagas. Elevavgifterna äro i allmänhet låga. I fråga om kommunala verkstadsskolor är undervisningen i regel fri för elever, som äro mantalsskrivna inom skolkommunen. Undervisningen är helt fri vid centrala verkstadsskolor, flygmekanikerskolan och sjömansskolor ävensom vid den i yrkesskolstadgan normerade fullständiga formen av lärlingsskola. Vid enskilda anstalter för yrkesundervisning upptagas elevavgifter av växlande storlek.

Till obemedlade och mindre bemedlade elever vid statsunderstödda kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning kunna utgå *stipendier* av statsmedel. Sådana stipendier må beviljas endast för deltagande i hel, sammanhängande kurs med heldagsundervisning av minst fem månaders längd. Överstyrelsen för yrkesutbildning äger dock medgiva, att stipendium får utgå jämväl till elev i sådan kortare yrkesutbildningskurs med heldagsundervisning, som på ett betydelsefullt sätt kompletterar i näringslivet eller eljest pågående eller genomgången praktisk yrkesutbildning och som med hänsyn till sitt ändamål icke behöver omfatta fem månader eller mera. Stipendier utgå med i regel högst 60 kronor i månaden för behövande elever, som under kursvistelsen kunna bo i sina hem och som ej ha särskilda kostnader för måltider utom hemmet. För obemedlad elev, som under kursvistelsen icke kan bo i sitt hem, kan stipendium utgå med högst 90 kronor i månaden, i vissa fall med högst 115 kronor för månad. Till deltagare i kortare kurser kan vidare utgå ett begränsat antal stipendier från ett till överstyrelsens för yrkesutbildning disposition ställt statsanslag för resestipendier.

Praktisk lärlingsutbildning hos hantverksmästare

Inom hantverksyrkena har *lärlingsutbildningen* gamla anor från skräväsendets tid, ehuru den sedermera blev åtskilligt försummad. Ett avsevärt intresse har emellertid ånyo växt fram för lärlingsutbildningen inom hantverksyrkena och hantverksorganisationerna arbeta på att effektivisera densamma. För att få till stånd en systematisering och effektivisering av lärlingsutbildningen inom hantverket tillsattes år 1943 inom Sveriges hantverks- och småindustriorganisation ett centralt organ för lärlingsfrågorna, *Centrala yrkesnämnden*. Yrkesnämnden har bland annat till uppgift att utarbeta läroplaner och gesällprovsbestämmelser för de olika hantverksyrkena. För handläggandet av ärenden rörande lärlingsutbildningen inom de olika yrkena har inom hantverksorganisa-

tionen byggts upp ett lokalt nät av lärlingsnämnder samt lärlingsråd. Någon lärlingslagstiftning för att reglera arbetsgivarnas och de anställdas skyldigheter och rättigheter i fråga om yrkesutbildningen av lärlingar finnes icke.

För att stimulera utbildandet av lärlingar i hantverksyrkena utgår efter ansökan *statsunderstöd till hantverksmästare*, som åtager sig sådan utbildning. Statsunderstödet, som enligt beslut av 1946 års riksdag utgår med 900 kronor per lärling, utdelas av överstyrelsen för yrkesutbildning med hänsynstagande till behovet av kvalificerad arbetskraft inom vederbörande hantverksyrke och därav betingat behov att stimulera till lärlingsutbildning. Förutsättningen för statsunderstöd, som för närvarande får beviljas för högst 325 lärlingar per år, är, att skriftlig överenskommelse enligt av överstyrelsen fastställt eller godkänt formulär träffats mellan hantverksmästaren, å ena, samt lärlingen och hans målsman, å andra sidan, angående lärlingens anställning. Den statsunderstödda lärlingsutbildningen står under tillsyn av överstyrelsen för yrkesutbildning med biträde av särskilt förordnade lärlingsombud. Överstyrelsen äger utfärda erforderliga anvisningar och föreskrifter rörande utbildningen. Det åvilar hantverksmästare, som åtnjuter statsunderstöd, att lämna lärlingen nödig ledighet för deltagande i med understöd av allmänna medel anordnad lärlingsskola eller lärlingskurs inom det yrke, vari lärlingen utbildas. Till kostnader för granskning av utförda gesällprov utgår statsbidrag, som utdelas av överstyrelsen.

Efter samråd med vederbörliga yrkesorganisationer kan överstyrelsen åta sig tillsyn över lärlingsutbildning även i fall, då statsunderstöd till denna utbildning icke utgår, därest skriftlig överenskommelse enligt ovan träffats angående lärlingsanställningen.

Statsunderstöd för praktisk lärlingsutbildning inom hantverksyrkena kunna även utgå från pensions- och arbetsmarknadsstyrelserna för vissa kategorier såsom vanföra m. fl.

Statens hantverksinstitut

Möjligheter till vidareutbildning inom hantverksyrken m. m. erbjudas genom *Statens hantverksinstitut* i Stockholm, för vilket Kungl. Maj:t utser styrelse och vilket finansieras dels av statsmedel, dels genom elevavgifter m. m. Hantverksinstitutet har bl. a. till uppgift att meddela undervisning genom anordnande av kurser och föreläsningar med ändamål att hibringa praktisk-teknisk verkstadsutbildning och teoretisk utbildning inom de särskilda hant-

verksyrkena och därmed jämställd mindre industri. Vid institutet anordnas fortbildningskurser och yrkestekniska specialkurser, anpassade främst för företagare och arbetsledare inom hantverk och småindustri men även för yrkesutbildade arbetare. Institutet anordnar också kurser på skilda platser ute i landet. Ett begränsat antal stipendier utgår till kursdeltagare genom det förenämnda till överstyrelsens för yrkesutbildning disposition ställda anslaget för resestipendier.

Utbildning inom industrin

Industrin har tillförts ett icke obetydligt antal yrkesmän inom skilda yrken via hantverksföretag. Så kommer väl även framdeles att kunna ske i fråga om vissa yrkesmän såsom målare, snickare, plåtslagare, smeder etc. Den rekrytering av yrkesarbetarstammen, som kan erhållas på denna väg, är emellertid helt naturligt icke ens tillnärmelsevis tillräcklig för industrins behov och i de flesta fall fordrar dessutom det industriella arbetet en utbildning av delvis annan art, än den arbetaren kan få inom hantverket. En målmedvetet ordnad utbildning av yrkesmän är därför ett trängande behov för industrin. Visserligen är yrkesutbildningen också en samhälls angelägenhet men att samhället icke kan påtaga sig hela ansvaret för yrkesutbildning åt industrin är uppenbart. Åtskilligt har också gjorts inom industrin för att utbilda arbetskraft.

För handhavande av industrins utbildningsfrågor ha Svenska arbetsgivarföreningen och Landsorganisationen i Sverige år 1946 gemensamt tillsatt ett centralt organ, *Arbetsmarknadens yrkesråd*. I de regler om lärlingsutbildningen, som av huvudorganisationerna rekommenderats till antagande såsom kollektivavtal av förbunden, ingå föreskrifter om lärlings anställande, lärlingsanställningens upphörande, lärotid, arbetsgivarens skyldigheter gentemot lärlingen, lärlingens åligganden, lönevillkor, övriga arbetsvillkor, påföljder vid brott mot reglerna och tillsyn över lärlingsutbildningen samt behandling av tvister. I likhet med vad som är fallet inom hantverket skall skriftligt avtal upprättas vid lärlings anställande. Den lokala organisationen för lärlingsutbildningen inom industrin utgöres av inom vederbörande fack av organisationerna tillsatta särskilda lärlingsnämnder samt, vid företag, där lärling finnes anställd, av yrkesombud, utsett av vederbörande fackorganisation bland de utlärdas arbetarna.

För arbetsledarutbildningen upprätthåller industrin sedan år 1930 en egen utbildningsanstalt, *Arbetsledarinstitutet*. En omfattande kursverksamhet bedrivs vid detta institut för verkstä-
mästare

och förmän m. fl. och utbildning meddelas bl. a. i fråga om arbetsledning och arbetsstudier.

Inom vissa industriföretag erhålla samtliga anställda en orientering om olika delar av arbetsprocessen inom företagen i fråga. Denna verksamhet, som i regel är förlagd till arbetstid och för vilken bl. a. anlitas film och korrespondensundervisning, är av stor betydelse för att giva de anställda ökade insikter om produktionens förutsättningar och förlopp.

Läroanstalter för yrkesundervisning på högre stadium under överinseende av överstyrelsen för yrkesutbildning

Högre tekniska läroverk

Föregångare till nuvarande *högre tekniska läroverk* voro de s. k. tekniska elementarskolorna, som förekommo redan på 1850-talet. Dessa skolor hade till uppgift att meddela elementära kunskaper åt ynglingar, som önskade utbilda sig för utövandet av industriell verksamhet. De nuvarande tekniska läroverken, som inrättats på grundval av beslut vid 1918 års riksdag, äro — liksom de förutvarande tekniska elementarskolorna — statliga läroanstalter och kostnaderna bestridas av statsmedel, dock att vederbörande kommun är skyldig att utan ersättning tillhandahålla lokaler. Läroverken äro organiserade dels såsom *tekniska gymnasier*, dels såsom *tekniska fackskolor*. Antalet tekniska läroverk är 15. Av dessa omfatta fyra såväl gymnasium som fackskola, nämligen läroverken i Stockholm, Karlskrona, Malmö och Örebro. Tekniska läroverken i Norrköping, Jönköping, Hälsingborg, Göteborg, Borås, Gävle, Härnösand, Skellefteå och Luleå omfatta enbart gymnasier. Fristående tekniska fackskolor äro inrättade i Eskilstuna och Västerås. Undervisning på maskinfackskolas stadium är anordnad i kommunal regi läsåret 1950/51 i anslutning till tekniska gymnasiet i Göteborg.

Tekniskt gymnasium har till ändamål att meddela den allmänt tekniska bildning och i förening därmed de merkantila kunskaper, som erfordras för handhavande av göromål på verkstäders och fabrikers rit- och affärskontor eller för ledningen av mindre och föga specialiserade industriella företag eller för affärsverksamhet med industriella förnödenheter och alster.

Undervisningen bygger i stort sett på realskolans kunskapsmätt och lägsta inträdesåldern är 15 år. För inträde fordras dessutom att den sökande under minst två månader deltagit i industriellt arbete. Före uppflyttning till högsta klassen skall praktiktiden dock ha utökats till minst sex månader. Lärotiden är normalt tre år och avslutas med gymnasiets ingenjörsexamen. Denna examen medför dessutom kompetens för inträde vid högskola.

Vid samtliga gymnasier utom ett (Malmö) är undervisningen under andra och tredje läroåren differentierad på linjer, varigenom en viss specialisering på olika tekniska fack kunnat genomföras. De sålunda förekommande linjerna äro följande: maskinteknisk, byggnadsteknisk, elektroteknisk, teleteknisk, kemiskt teknisk, färgeriteknisk, textiltknisk, merkantilt teknisk, cellulosateknisk, flygteknisk och gjuteriteknisk linje samt skeppsbyggnadslinje.

Teknisk fackskola har till ändamål att meddela den tekniska ut-

bildning, som jämte industriell erfarenhet erfordras för arbetsledare vid verkstäder, fabriker etc., ävensom för ritare, detaljkonstruktörer och laboratoriebiträden.

Utbildningen vid de tekniska fackskolorna är differentierad på visst tekniskt fack och sålunda förekomma följande linjer: maskinteknisk (vid fackskolan i Stockholm uppdelad på verkstadsteknisk samt kraft- och värmeteknisk), byggnadsteknisk, elektroteknisk (kraftteknisk och teleteknisk) samt kemiskt teknisk. Lärotiden är vid dagundervisning i regel två år och avslutas med fackskolans ingenjörsexamen. Vid två tekniska fackskolor är undervisningen under de två första åren förlagd till kvällarna, varigenom lärotiden förlängts till tre år och vid högre tekniska läroverket i Stockholm finnas fyraåriga fackskolelinjer med enbart aftonundervisning. För inträde i teknisk fackskola fordras normalt minst två års praktik. Dessutom fordras i vissa ämnen kunskaper motsvarande — eller i fråga om matematik i vissa fall överstigande — vad som fordras i realexamen. Lägsta inträdesåldern är 17 år med undantag för vissa linjer vid tekniska fackskolan i Stockholm, för vilka lägsta inträdesåldern är 16 år.

Vid de tekniska läroverken mottagas även *specialelever*.

Vissa *fortbildningskurser* för läroverksingenjörer anordnas vid de tekniska läroverken. Ärligen återkommande äro kurser för utbildning av arbetsstudieingenjörer samt kompletteringskurs för meddelande av kompetens såsom övermaskinist på fartyg (sjöingenjör). Vissa år anordnas kurser för meddelande av specialutbildning inom olika tekniska fack, ex. värme- och sanitetsteknik, kylteknik, stadsplaneteknik.

Handelsgymnasier

Handelsgymnasier av äldre datum ha i allmänhet tillkommit på privat initiativ (enskild person, förening eller dyl.). Under senare år inrättade gymnasier äro däremot kommunala. Antalet handelsgymnasier är 17 och de äro förlagda till Stockholm (två), Eskilstuna, Norrköping, Jönköping, Kalmar, Kristianstad, Malmö, Häl-singborg, Göteborg (två), Borås, Karlstad, Örebro, Gävle, Sundsvall och Umeå. Statsunderstöd utgår till handelsgymnasier enligt beslut av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall, dock att staten bestrider högst 2/3 av kostnaderna, sedan elevavgifterna avdragits. Återstående kostnader få bestridas av huvudmannen (kommun eller enskild). I sex fall bedrivs emellertid verksamheten utan bidrag av statsmedel, nämligen vid handelsgymnasierna i Eskilstuna, Jönköping, Kalmar, Kristianstad, Borås och Karlstad; även i dessa fall är

verksamheten dock ställd under överstyrelsens för yrkesutbildning inseende och handelsgymnasieexamen avlagd vid nämnda läroanstalter är likvärdig med examen vid statsunderstött gymnasium.

Handelsgymnasiets kurser avse att ge teoretisk och praktisk utbildning för befattningar såsom korrespondenter, bokförare etc. Avgångsexamen från handelsgymnasium medför dessutom kompetens för inträde vid handelshögskola. Handelsgymnasiekurserna äro tvååriga för elever med realexamen eller motsvarande kunskapsmått. För elever, som avlagt studentexamen eller på annat sätt styrkt sig äga nödiga förutsättningar att tillgodogöra sig undervisningen, kunna ettåriga kurser anordnas, vilket för närvarande är fallet vid åtta handelsgymnasier. Fyraårig kurs med aftonundervisning är inrättad vid tre gymnasier (Stockholm, Göteborg och Malmö).

Från och med år 1948 anordnas även handelsgymnasieexamen under överstyrelsens inseende för elever från enskild undervisning (privatistexamen).

Konstfackskolan

Genom beslut av 1945 års riksdag omorganiserades dåvarande Tekniska skolan i Stockholm, vilken funnits sedan år 1845, till en statlig läroanstalt, *Konstfackskolan*, med ändamål att meddela utbildning för yrken inom konstindustri och konsthantverk. Kostnaderna för läroanstalten bestridas av statsmedel och kommunala medel enligt avtal mellan staten och Stockholms stad. Konstfackskolan omfattar konstindustriell dagskola, konstindustriell aftonskola, högre konstindustriell skola och teckningslärarinstitut. Undervisningen är differentierad på följande sju fackavdelningar: textilarbete, dekorativ målning, skulptur, keramik, möbler och inredningar, metallarbete, reklam och bokhantverk. Konstfackskolan är därjämte landets enda utbildningsanstalt för teckningslärare.

Konstindustriella dagskolan omfattar två år. Inträdesåldern är 15—34 år. För inträde fordras konstnärliga anlag och förutsättningar för det yrke, för vilket utbildning sökes. Konstindustriella aftonskolan har samma inträdesålder och -villkor som dagskolan men till följd av att undervisningen endast pågår på kvällarna är lärotiden förlängd till tre år.

Högre konstindustriella skolan är tvåårig och förutsätter avgångsbetyg från dag- eller aftonskolan eller motsvarande kunskaper jämte goda konstnärliga anlag. Dessutom erfordras två månaders praktik. Inträdesåldern är 17—36 år.

Förberedande utbildning av teckningslärare meddelas vid konst-

industriella dag- respektive aftonskolan. Inträdesåldern för denna utbildning är i dagskolan 17—30 år och i aftonskolan 16—29 år. Kurstiden omfattar för dagskolan ett år och för aftonskolan två år. För inträde fordras realexamen, normalskolekompetens eller motsvarande kunskaper.

Teckningslärarinstitutet utbildar lärare i teckning och välskrivning. I utbildningen ingår provårskurs vid läroverk i Stockholm. Lärotiden är tre år inklusive provårskursen. För inträde fordras att ha genomgått dagskolans eller aftonskolans kurs för blivande teckningslärare eller att på annat sätt ha erhållit motsvarande kunskaper. Dessutom erfordras kunskaper i matematik motsvarande dem, som fordras för godkänt betyg i studentexamen på latinlinjen. Inträdesåldern är 18—31 år.

Vid konstfackskolan mottagas även specialelever, dock ej vid teckningslärarinstitutet.

Särskilda anstalter för yrkesundervisning

Bergsskolan i Filipstad, som inrättades redan år 1830 och för vilken en av Jernkontoret inrättad stiftelse är huvudman, avser att meddela grundläggande utbildning i järn- och gruvhantering. Utbildningen är tvåårig och bedrivs på tre linjer: en metallurgisk, en bergskemisk och en gruvteknisk. Inträdesfordringarna äro desamma som för inträde i teknisk fackskola. Kravet på praktik är dock nedsatt till ett år. Lägsta inträdesåldern är 18 år. Extra elever intagas i mån av utrymme. Statsbidrag utgår till skolan.

Textilinstitutet i Borås (f. d. Vävskolans, som tillkom år 1866), meddelar följande undervisning:

Tvåårig dagkurs för utbildning av väveriledare och dessinatörer samt ettåriga dagkurser för spinneritekniker, väveritekniker och konfektionstekniker (verkmästare och andra tekniker). För inträde fordras att ha fyllt 17 år och ha minst ett års yrkespraktik i respektive bransch utom i fråga om kursen för konfektionstekniker, där endast sex månaders praktik erfordras. För elever med realexamen eller högre utbildning kunna fordringarna på praktik nedsättas.

Tvåårig dagkurs för utbildning av kvinnliga mönsterritare och dessinatörer. För inträde fordras att ha fyllt 17 år och ha ½—1 års praktik inom textilbranschen samt fallenhet för teckning.

Ettårig dagkurs för utbildning i handvävnad. Denna kurs är avsedd att giva en allmän grundläggande utbildning för dem, som vilja ägna sig åt det textila hantverket. Lägsta inträdesåldern är 16

år. I mån av utrymme mottagas vidare elever, vilka önska ytterligare förkovra sig i handvävning.

Ettårig dagkurs för textil- och konfektionsingenjörer. Denna kurs avser att utgöra en facklig kompletteringskurs för elever med föregående teknisk skolbildning, vilka önska ägna sig åt textil- eller konfektionsindustrin. För inträde fordras avgångsexamen från högre tekniskt läroverk eller teknisk högskola, förträdesvis inom det mekaniska facket, samt textiltekniska fackkunskaper motsvarande dem, som erhållas vid textiltekniska linjen vid tekniska gymnasiet i Borås.

Statsbidrag utgår till institutet.

Lennings textiltekniska institut i Norrköping tillkom år 1887 genom donation av enskild person och skolans huvudman är en stiftelse. Statsbidrag utgår. Följande undervisning meddelas:

Ettåriga dagkurser, vilka avse att meddela den textil-, trikå- eller konfektionstekniska utbildning, som jämte industriell erfarenhet fordras av företagare, driftsledare, spinneri- och väveriledare, dessinatörer m. fl. För inträde fordras att ha fyllt 16 år och realexamen eller motsvarande kunskaper. Minst ett års praktik är önskvärd. Kurserna äro följande: allmän textilteknisk kurs, spinneriteknisk kurs, väveri- och dessinatörskurs, appreturkurs, trikåteknisk kurs, konfektionsteknisk kurs och köpmanskurs.

Ettåriga spinneri- och appreturkurser samt tvåårig väverikurs. Dessa kurser avse att giva lärningar och arbetare tillfälle att förvärva erforderliga kunskaper för att bli skickliga förmän eller specialarbetare och undervisningen är förlagd till kvällstid. För inträde fordras att ha fyllt 16 år och äga praktisk erfarenhet från textilindustrin samt att ha visat fallenhet för yrket.

Grafiska institutet i Stockholm inrättades år 1944 av en sammanslutning av ett antal boktryckeri- och tidningsföretag, som bildat en stiftelse med uppgift att vara huvudman för läroanstalten. Statsbidrag utgår i form av hyresbidrag för skolans lokaler.

Följande undervisning meddelas:

Ettårig dagkurs för elever med lägre skolunderbyggnad samt för dem, som ej äro i tillfälle att ägna mer än ett år åt utbildningen vid institutet. Kursen har till ändamål att skapa en lämplig underbyggnad speciellt för faktorer, förmän, försäljare m. fl. För inträde fordras kunskaper, minst motsvarande genomgången folk- och fortsättningsskola — dock med kunskaper i svenska motsvarande fordringarna i realexamen — samt minst sex månaders väl vitsordad praktik inom sätter- eller tryckeriavdelning.

Tvåårig kurs med dagundervisning för elever med högre skolunderbyggnad. I denna kurs, som består, förutom av ovan nämnda ettåriga kurs, av en ettårig fortsättningskurs, undervisas i ämnen,

vilka äro av särskilt värde för blivande företags- och driftsledare, ekonomichefer m. fl. För inträde fordras studentexamen eller mot denna examen svarande kunskaper i bl. a. svenska, tyska och engelska samt mot fordringarna i realexamen svarande kunskaper i andra ämnen jämte minst sex månaders väl vitsordad praktik av samma slag som vid den ettåriga kursen.

Personer med akademisk examen, civilingenjörer m. fl., vilka önska erhålla teoretisk utbildning för den grafiska industrin, kunna antagas som ettåriga specialelever i valfria ämnen.

Ettåriga kvällskurser, som äro uppdelade på två linjer, varav den ena är avsedd för faktorer, typografer, kalkylatorer m. fl. inom den grafiska produktionen och den andra för försäljare, reklammän m. fl. inom branschen. I viss utsträckning förekommer gemensam undervisning för de båda linjerna. Kvällskurserna äro i första hand avsedda för erfarna, meriterade yrkesmän.

Utöver nu nämnda ordinarie kurser anordnar institutet även ett flertal specialkurser inom tryckerifacket.

Elevavgifter och stipendier vid under överstyrelsens för yrkesutbildning inseende stående läroanstalter för yrkesundervisning på högre stadium

Vid läroanstalter för yrkesundervisning på högre stadium förekomma allmänt *elevavgifter* i form av relativt låga termins- eller kursavgifter med möjlighet till friplatser eller nedsatta avgifter, där särskilda skäl föreligga. I fråga om handelsgymnasierna äro elevavgifterna relativt höga.

Stipendier utgå — med undantag för vissa kurser — enligt samma grunder som gälla för stipendier för bedrivande av studier vid allmänna läroverk m. fl. läroanstalter (SFS 1946: 552). Stipendium är av två slag, *grundstipendium* och *behovsstipendium*.

Grundstipendium utgår utan behovsprövning och avser att utjämna skillnaden i kostnader för lärjunges skolgång mellan orter utan sådan högre läroanstalt, som lärjungen önskar bevista för sin utbildning, å ena, och orter med dylik läroanstalt, å andra sidan.

Avståndet mellan lärjungens bostadsort och skolan skall vara minst fem kilometer för att grundstipendium må kunna utgå; då särskilda skäl föreligga, må dock grundstipendium utgå vid kortare avstånd.

Grundstipendium utgår till lärjunge, som är inackorderad å skolorten, med 500 kronor för läsår, och till lärjunge, som dagligen reser mellan bostadsorten och skolan, med dels resekostnaden, i den mån densamma överstiger 25 kronor för termin, dels ock, under

förutsättning att fria skolmåltider icke anordnats vid läroanstalten, hälften av kostnaden för frukostmål under huvudrasten.

Behovsstipendium utgår med högst 540 kronor för läsår; dock må i enstaka, särskilt ömmande fall stipendium kunna utgå med högre belopp.

Beslut rörande stipendier vid de läroanstalter, varom här är fråga, fattas av studielånenämnden.

Till obemedlade och mindre bemedlade elever vid tekniska fackskolor kan härutöver utdelas stipendier av överstyrelsen för yrkesutbildning ur härför särskilt anvisat anslag.

Till skolhem för lärjungar vid högre skolor och till avlöning av föreståndare vid dylikt skolhem kan efter beslut av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall utgå statsbidrag.

Yrkesutbildningen inom jordbruk, fiske och skogsbruk

Redan under 1700-talet förekommo ett par försök att ordna lantbruksundervisning vid fasta skolor. Med tillkomsten av hushållningssällskapen i början av 1800-talet främjades ansatserna till en ordnad lantbruksundervisning och under 1800-talet tillkommo dels de nuvarande skolformerna lantbruks- och lantmannaskolor för jordbruksundervisning, dels ock föregångare till de nuvarande lant-hushållsskolorna.

Lantmannaskolorna, som skola vara förenade med skoljordbruk, ha följande huvudkurser: vinterkurs och fortsättningskurs till vinterkurs om vardera i regel minst 125 arbetsdagar, längre kurs om i regel minst 250 arbetsdagar, praktisk-teoretisk sommarkurs om minst 125 arbetsdagar, helårskurs samt ettårig ladugårdsförmanskurs. För inträde fordras i regel att ha fyllt 18 år och att ha arbetat i lantbruk minst ett år. Antalet skolor är 49. De flesta lantmannaskolorna ägas av landstingen. I övrigt förekomma såsom ägare av skolorna hushållningssällskap, föreningar och stiftelser samt i enstaka fall även aktiebolag och enskilda.

Lantbruksskolorna, som äro förenade med skoljordbruk, ha ett- och tvååriga kurser med heldagsundervisning. Sålunda finnes ettårig kurs med uppgift att meddela allmänpraktisk och teoretisk jordbruksutbildning, ettårig kurs för utbildning av ladugårdsförmän och tvåårig kurs för utbildning av jordbruksförmän. Lägsta inträdesålder är för ladugårdsförmanskursen 19 år, och för övriga kurser 18 år, varjämte fordras minst ett års praktik i lantbruksarbete. Åtta lantbruksskolor finnas. För tre av dessa är staten huvudman, en skola äges av en stiftelse, för två äro hushållningssällskap och för två enskilda personer huvudmän.

Såsom påbyggnad på lantbruksskola (eller vissa kurser vid lantmannaskola) finns vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut en kurs för utbildning av driftsledare vid medelstora och större jordbruk.

Lanthushållsskolorna ha till uppgift att bibringa kvinnlig ungdom de fackkunskaper, som äro behöfliga för att sköta ett lanthushåll.

Vid lanthushållsskolorna anordnas halvårskurser om minst 154 dagar och helårskurser om minst 308 dagar. Kurserna omfatta dels praktiska övningar, dels yrketeori om cirka 12 timmar i veckan. Lägsta inträdesålder är 17 år; möjlighet finnes dock att intaga elever, som fyllt 16 år.

Fyrtio lanthushållsskolor äro i verksamhet och 25 av dessa äro förlagda till samma platser som lantmanna- eller folkhögskolor. För de flesta skolorna äro landstingen huvudmän; i övrigt före-

komma hushållningssällskap, föreningar, stiftelser och aktiebolag såsom ägare till skolorna.

Vid sex lanthushållsskolor utbildas även hemvårdarinnor.

Jordbrukets yrkesskolor äro avsedda för yngre ungdomar (lägst 14 år) än dem, som vinna inträde i ovannämnda lantmanna- och lanthushållsskolor. Fyra sådana yrkesskolor finnas, varav tre i Norrland och en i Stockholms län. Vid skolorna anordnas tvååriga jordbrukskurser för gossar och vid två av skolorna finnes vidare ettårig lanthushållsskola för flickor. Undervisningen pågår minst 300 dagar per år och omfattar dels yrkespraktik på skolegendomen, dels yrketeori, dels ock allmänna ämnen. Inträde kan ske efter avgång från folkskola. För tre av skolorna äro hushållningssällskap huvudmän och den fjärde äges av en stiftelse.

För utbildning av mejeripersonal finnas ettåriga kurser vid fyra *mejeriskolor*. Lägsta inträdesåldern är 19 år. För inträde fordras att ha minst två års praktik, helst vid av lantbruksstyrelsen godkänt elevmejeri.

Inom lantbruksundervisningen förekommer vidare en omfattande *kursverksamhet för speciella ändamål* såsom kurser för utbildning av kontrollassistenter och mjölkbedömare, ladugårds- och svinskötare, fårherdar och fårskötare, hovslagare, kortare kurser för jordbruksarbetare o. s. v. Dessa kurser äro avsedda för personer, som nått mogen ålder. Vid den omfattande kursverksamhet, som bedrivs av hushållningssällskapen, vars viktigaste uppgift är att meddela undervisning och upplysning på jordbrukets område, har korrespondensundervisningen kommit till stor användning, speciellt den kombinerade skriftliga och muntliga undervisningsmetoden.

Lärlönerna vid lantbruks-, lantmanna- och lanthushållsskolorna bestridas till 9/10 av statsbidrag, som utgår även till övriga driftskostnader och byggnadskostnader. Praktiskt taget alla elever vid nämnda skolor kunna erhålla helinackordering i skolornas elevhem eller genom skolornas försorg. Obemedlade eller mindre bemedlade elever kunna erhålla stipendier med maximalt 90 kronor per månad. Vid lantbruks- och mejeriskolor utgå stipendier med 400 kronor per år och vid ladugårdsförmanskurs med 450 kronor för år. Till jordbrukets yrkesskolor utgår statsunderstöd efter något andra grunder än för lantbruks-, lantmanna- och lanthushållsskolor, och eleverna vid jordbrukets yrkesskolor erhålla icke stipendier men åtnjuta kost och logi samt vissa andra förmåner. Till den speciella kursverksamheten utgår också statsunderstöd.

Yrkesutbildningen inom trädgårdsskötsel omfattar utbildning av trädgårdsmästare och trädgårdskonsulenter etc., ambuleringsträdgårdskurser och utbildningskurser för trädskötare samt lärlingsutbildning.

För studerande, som väljer kombination enligt 2. eller annan av Kollegienämnden godtagen kombination med tre fortsättningskurser, är undervisningen i elektrisk anläggningsteknik II (installationsteknik) i fjärde årskursen frivillig (1 timma föreläsning och 2 timmar övningar under höstterminen).

Avdelningen för väg- och vattenbyggnad.

Tillvalsschemat för fjärde årskursen i valfria ämnen skall omfatta följande två ämnesgrupper:

- Ämnesgrupp A: Byggnadsteknik
 Brobyggnad och byggnadsstatik
 Vattenbyggnad
- Ämnesgrupp B: Vägbyggnad
 Vattenlednings- och vattenavloppsteknik
 Geodetisk mätningsteknik (valfri även i V3)
 Stadsbyggnad
 Stadsbyggnadsrätt
 Byggnadsekonomi och byggnadsorganisation

De studerande skola välja minst sex ämnen, varav minst två ur grupp A. Därvid räknas brobyggnad och byggnadsstatik som ett ämne och vidare skall geodetisk mätningsteknik och stadsbyggnadsrätt väljas tillsammans.

Avdelningen för kemi.

De studerande äro skyldiga att välja tre valfria ämnen ur endera av följande fyra grupper:

I. Textil kemi (K3), färgeri- och appreturteknik, textil materiallära samt textil provningsteknik. De två första ämnena inom denna grupp äro obligatoriska.

II. Teknisk kemi fk, silikat kemi samt elektrokemi fk. Samtliga ämnen äro obligatoriska.

III. Organisk kemi fk, teknisk kemi fk, textil kemi (K3) samt oljekemi. De två förstnämnda ämnena äro obligatoriska i denna grupp.

IV. Organisk kemi fk, livsmedelskemi samt vattenkemi. Samtliga ämnen äro obligatoriska.

Avdelningen för maskinteknik.

// = Valfria ämnen ( ) = Frivilliga ämnen ak = Allmän kurs fk = Fortsättningskurs				1. årskursen				2. årskursen			
				ht		vt		ht		vt	
				f	ö	f	ö	f	ö	f	ö
I 1	Matematik I	ak	2	2	-	-	2	2	-	-	
I 1b			4	2	4	2					
I 1		fk	-	-	-	-	-	-	(2)	-	
I 2	Till. matematik	ak	-	-	2	2	2	4	-	-	
I 3	Fysik I		3	$\frac{1}{2}$	3	3	2	$3\frac{1}{2}$ ¹⁾	-	-	
I 4	Mekanik I	ak	-	-	-	-	2	2	3	2	
I 4b			3	2	2	2	-	-	-	-	
I 5	Hållfasthetslära I	ak	1	1	2	4	1	1	2	2	
I 8	Beskr. geometri I		2	3	-	-	-	-	-	-	
II 1	Maskinelement I	ak	-	-	-	-	4	3	2	6	
II 4	Mek. teknologi	ak	-	-	-	-	4	-	4	4	
II 4a	Gjuteriteknik		-	-	-	-	-	-	$1\frac{1}{2}$	-	
II 5	Kemi I		2	-	2	-	-	-	-	-	
II 6	Ritteknik I		1	3	-	2	-	-	-	-	
II 11	Elektroteknik		-	-	-	-	2	-	2	2	
II 12	Materiallära	ak	2	-	2	-	-	-	-	-	
II 16	Mek. värmeteori		-	-	-	-	-	-	5 ²⁾	1	
II 18	Svetsteknik		-	-	-	-	$1\frac{1}{2}$	1	-	1	
			20	$13\frac{1}{2}$	17	15	$20\frac{1}{2}$	$16\frac{1}{2}$	$19\frac{1}{2}$	18	

1) Endast $\frac{1}{2}$ t. ht 1952.

2) 2 t. betalas med assistentmedel läroåret 1952/53.

Avdelningen för maskinteknik.

				3. årskursen				4. årskursen			
				ht		vt		ht		vt	
				f	ö	f	ö	f	ö	f	ö
I 2	Till. matematik I	fk		-	-	(2)	(1)	-	-	-	-
I 4	Mekanik I 1)	fk		(2)	-	(2)	-	(2)	-	(2)	-
I 5	Hållfasthetslära I	fk		2	2	-	-	-	-	-	-
I 6	Bokföring			-	-	-	-	(2)	-	(2)	-
I 7	Industriell ekonomi			-	-	-	-	3	-	3	-
I 9	Arbetsledn. problem			-	-	-	-	2	-	2	-
I 11	Nationalekonomi			-	-	-	-	(2½)	-	-	-
I 12	Rättskunskap			-	-	-	-	(1½)	-	-	-
II 1	Maskinelement 2)	fk		/2/	/4/	/2/	-	-	-	-	-
II 2	Förbränn.motorteknik	ak		/3/	-	/1/	/6/	-	-	-	-
		fk		-	-	-	-	/4/	/6/	-	-
II 3	Ångteknik	ak		3	3	4	6	-	-	-	-
		fk		-	-	-	-	/3/	/6/	-	-
II 4	Mek. teknologi	fk		-	-	-	-	/3/	/6/	-	-
II 7	Pumpar, fläktar och vattenturbiner	ak		3	-	2	4	-	-	-	-
		fk		-	-	-	-	/4/	/6/	-	-
II 8	Högtryckskompressor- och gasturbinteknik			-	-	/2/	-	/4/	/4/	-	-
II 9	Järnbyggnadslära			/3/	/2/	/1/	/1/	-	-	-	-
II 10	Byggnadshygien			-	-	2	1	-	-	-	-
II 11	Elektroteknik			2	-	-	-	-	-	-	-
II 12	Materiallära	fk		/1/	/1/	/1/	/1/	-	-	-	-
II 13	Textil provn.teknik			-	-	-	-	/4/	/2/	-	-
II 14	Textil materiallära			-	-	/2/	/4/	-	-	-	-
II 15	Textilmekanik			/4/	/2/	/2/	/4/	/2/	/4/	-	-
	Konfektionsteknologi			-	-	-	-	/2/	/4/	-	-
II 16	Kylteknik			(2)	-	-	-	-	-	-	-
II 17	Transportanordningar			2	2	-	-	/2/	/6/	-	-
	Mätteknik										
	Flygmotorteknik 3)										
				12	7	8	11	5	-	5	-

1) Obligatorisk vartannat år (teknisk svängningslära), friv. vartannat år (hydromekanik). Gemensamt för M3, M4, S3, S4.

2) Alt. föreläsning eller övn. under vt.

3) Om kurs anordnas.

Avdelningen för skeppsbyggnad.

		1. årskursen				2. årskursen			
		ht		vt		ht		vt	
		f	ö	f	ö	f	ö	f	ö
I 1		2	2	-	-	2	2	-	-
I 1b	Matematik (S) ak	4	2	4	2				
I 2	Till. matematik ak	-	-	2	2	(2)	(4)	-	-
I 3	Fysik I	3	$\frac{1}{2}$	3	3	2	$3\frac{1}{2}$ ¹⁾	-	-
I 4a	Mekanik I ak	3	2	2	2	2	2	3	2
I 5	Hållfasthetslära I ak	1	1	2	4	1	1	2	2
I 8	Beskr. geometri I	2	3	-	-	-	-	-	-
II 1	Maskinelement I ak	-	-	-	-	4	2	2	3
II 4	Mek. teknologi ak	-	-	-	-	4	-	4	2
II 4a	Gjuteriteknik	-	-	-	-	-	-	$1\frac{1}{2}$	-
II 5	Kemi I	(2)	-	(2)	-	-	-	-	-
II 6	Ritteknik I	1	3	-	2	-	-	-	-
II 11	Elektroteknik	-	-	-	-	2	-	2	-
II 12	Materiallära ak	(2)	-	(2)	-	-	-	-	-
	fk	-	-	-	-	(1)	(1)	(1)	(1)
II 16	Mek. värmeteori	-	-	-	-	-	-	5 ²⁾	1
III 1	Teor. skeppsbyggeri	-	-	-	-	-	-	2	-
III 2	Prakt. skeppsbyggeri	-	-	-	-	-	6	-	4
		16	$13\frac{1}{2}$	13	15	17	$16\frac{1}{2}$	$21\frac{1}{2}$	14

2)

1) Endast $\frac{1}{2}$ t. ht 1952.

2) Tills. med E.

3) 2 t. betalas med assistentmedel läroåret 1952/53.

1) Obligatorisk varianser är teknisk svåringslära, friv. varianser är (hydrodynamik), Gemenamt för M3, M4, S3, S4.

2) Alf. föreläs. eller övn. under vt.

3) Om kurs anordnas.

Avdelningen för skeppsbyggnad.

				3. årskursen				4. årskursen			
				ht		vt		ht		vt	
				f	ö	f	ö	f	ö	f	ö
I 2	Till. matematik I	fk		-	-	(2)	(1)	-	-	-	-
I 4	Mekanik I 1)	fk		(2)	-	(2)	-	(2)	-	(2)	-
I 5	Hållfasthetslära I	fk		(2)	(2)	-	-	-	-	-	-
I 6	Bokföring			-	-	-	-	(2)	-	(2)	-
I 7	Industriell ekonomi			-	-	-	-	3	-	3	-
I 9	Arbetsledn. problem			-	-	-	-	2	-	2	-
I 11	Nationalekonomi			-	-	-	-	(2½)	-	-	-
I 12	Rättskunskap			-	-	-	-	(1½)	-	-	-
II 1	Maskinelement I 2)	fk		(2)	(1)	(2)	-	-	-	-	-
II 11	Elektroteknik			2	-	-	-	-	-	-	-
II 16	Kylteknik			(2)	-	-	-	-	-	-	-
II 17	Transportanordningar			2	(2)	-	-	(2)	(2)	-	-
II 18	Svetsteknik			(1½)	(1)	-	(1)	-	-	-	-
III 1	Teor. skeppsbyggeri										
	stabilitet			2	-	-	2	-	-	-	-
	fartygslinjer			-	-	2	-	-	2	-	-
	fartygs rullning			-	-	-	-	2	-	-	-
III 1a	Modellförsöks- och propellerteknik			2	-	2	-	2	2	-	-
III 2	Prakt. skeppsbyggeri			2	6	4	4	2	6	-	6
III 2a	Varvsteknik			1	1	1	1	-	-	-	-
III 3	Maskinlära	ak		3	4	4	4	-	-	-	-
		fk		-	-	-	-	(1)	(4)	-	-
				14	11	13	11	11	10	5	6

1) Gemensamt för M3, M4, S3, S4.

2) Alt. föreläsning eller övn. under vt.

Avdelningen för elektroteknik.

	1. årskursen				2. årskursen			
	ht		vt		ht		vt	
	f	ö	f	ö	f	ö	f	ö
I 1 Matematik I ak	2	2	-	-	2	2	-	-
I 1b	4	2	4	2				
I 1 fk	-	-	-	-	-	-	2	-
I 2 Till. matematik I ak	-	-	2	2	2	2	-	-
- " - II	-	-	-	-	2	2	-	-
I 3 Fysik I	3	$\frac{1}{2}$	¹⁾ (3)	3	2	$3\frac{1}{2}$ ²⁾	-	-
I 4a Mekanik I ak	3	2	2	2	2	2	3	2 3)4)
I 5a Hållfasthetslära II 5)	2	1	2	2	-	-	-	-
I 10 Atom- & strålningsfysik	-	-	-	-	-	-	(2)	(2) 6)
II 1a Maskinelement I ak	-	-	-	-	2	2	2	2
II 5 Kemi I	(2)	-	(2)	-	-	-	-	-
II 6 Ritteknik I	1	3	-	2	-	-	-	-
II 12 Materiallära ak	2	-	(2)	-	-	-	-	-
II 16 Mek. värmeteori	-	-	-	-	-	-	(3)	(1)
IV 1 Elektricitetslära	-	-	1	1	2	3	3	4
IV 1a El. mätteknik	-	-	-	-	1	-	3	3
IV 3a El. anläggningsteknik II (belysningsteknik)	2	-	-	-	-	-	-	-
IV 6 Beskr. maskinlära	-	-	-	-	2	-	2	-
IV 9 Telefon- och stationsteknik	-	-	2	-	-	-	-	- 6)
	19	$10\frac{1}{2}$	14	14	17	$16\frac{1}{2}$	15	11

1) E deltar ej i el.lära.

2) Endast $\frac{1}{2}$ t. ht 1952.

3) Tills. med S.

4) Laboratorn har på ht övn. i 2 grupper med vardera 2 t./vecka.

5) Hållfasthetslära delvis gemensamt med K och A. $\left. \begin{matrix} E \\ K \\ A \end{matrix} \right\}$ gemensam grund-

kurs, lf, lö hela året + grafostatik (E 1 f under ht (A 1 f + 1 ö under ht + allm.

spänningstillstånd (E lf + lö vt. (= 2f + 2ö hela året för läraren). (K lf + lö vt.

6) Tillf. lärare 1952/53.

			3. årskursen				4. årskursen			
			ht		vt		ht		vt	
			f	ö	f	ö	f	ö	f	ö
I 1	Funktionsteori		2	1	-	-	-	-	-	-
I 2	Till. matematik I	fk	-	-	2	1	-	-	-	-
I 3b	Kärnfysik		(2)	(2)	-	-	-	-	-	-
I 4	Mekanik I	fk	(2)	-	(2)	-	-	-	-	-
I 6	Bokföring		-	-	-	-	(2)	-	(2)	-
I 7	Industriell ekonomi		-	-	-	-	3	-	3	-
I 9	Arbetsledn. problem		-	-	-	-	2	-	2	-
I 11	Nationalekonomi		-	-	-	-	(2½)	-	-	-
I 12	Rättskunskap		-	-	-	-	(1½)	-	-	-
II 2	Pumpar, fläktar och vattenturbiner	ak	(3)	-	(2)	(4)	-	-	-	-
IV 1	Elektricitetslära		2	2	-	-	(2)	(2) ¹⁾	-	-
IV 1a	El. mätteknik		1	3	-	-	-	-	-	-
IV 2	Elektromaskinlära	ak	4	4	-	4	-	-	-	-
		fk	-	-	-	-	/2/	/6/	/2/	-
IV 3	El. anläggningsteknik	ak	2	1	1	2	-	-	-	-
		fk	-	-	-	-	/4/	/6/	/1/	/3/
IV 3a	El. anläggningsteknik II (installationsteknik)		-	-	2	-	1 ²⁾	2	-	-
IV 4	Elektronik II (allmän elektronik)	fk	-	-	-	-	/2/	/4/	/2/	/1/
IV 4a	Elektronik I	ak	2	1	2	4	-	-	-	-
IV 4b	" IV (ultra-kortvågsteknik)		-	-	-	-	/2/	/3/	/2/	/1/
IV 5	Teleteknik I	ak	2	1	2	4	-	-	-	-
		fk	-	-	-	-	/2/	/2½/	/2/	/1/
IV 7	Teleteknik II		2	1	2	4	-	-	-	-
IV 8	Elektrotekn. materiallära		2	-	-	-	-	-	-	-
IV 10	Elektronik III (vågutbredning)	fk	-	-	-	-	/2/	/1/	/2/	/1/4)
VI 10	Elektrokemi	ak	-	-	-	-	(3)	(5)	-	-
	Akustik		-	-	-	-	-	-	(2)	(3) ⁵⁾
			19	14	11	19	6	2	5	-

1) Eventuellt.

2) Friv. för svagströmstekniska studieriktningen.

3) Övn.timmar genom prof. i ämnet.

4) Observator 52/53.

5) Om kurs anordnas.

En obligatorisk studieresa anordnas i E3 under läroåret (ca 2 d.)

" " " " " E4 " " (" 6 ")

Avdelningen för väg- och vattenbyggnad.

	1. årskursen				2. årskursen					
	ht		vt		ht		vt			
	f	ö	f	ö	f	ö	f	ö		
I 1 Matematik I	ak	2	2	-	-	2	2	-	-	
I 1b		4	2	4	2	2	2	-	-	
I 2 Till. matematik I	ak	-	-	2	2	2	2 ¹⁾	-	-	
I 3a Fysik II		-	-	3	2 $\frac{1}{2}$	3	2 $\frac{1}{2}$ ²⁾	-	-	
I 4 Mekanik I	ak	-	-	-	-	2	2	3	2	
I 4b		3	2	2	2	-	-	-	-	
I 5 Hållfasthetslära I	ak	1	1	2	4	1	1	2	2	
II 11 Elektroteknik		-	-	-	-	(2)	-	(2)	(2)	3)
IV 6 Beskr. maskinlära		-	-	-	-	-	-	2	2	
V 1 Byggnadsstatik		-	-	-	-	3	3	3	4	
V 2a Byggnadsteknik	ak	-	-	-	-	-	-	2	2	
V 5 Ritteknik II		1	2	-	-	-	-	-	-	
V 6 Geod.mätningsteknik	ak	-	-	-	-	-	-	3	2	4)
V 10 Byggnadsmateriallära		-	-	-	-	3	1	-	-	
V 11 Husbyggnadslära II		4	2	-	-	-	-	3	2	
V 12 Kemi II		2	-	-	-	-	-	-	-	
VI 5 Allmän geologi		-	-	4	1	-	-	-	-	
		17	11	17	13 $\frac{1}{2}$	16	13 $\frac{1}{2}$	18	16	

1) V deltagar ej i kursen i nomografi.

2) Koncentrerat till del av terminen.

3) Gemensamt med M.

4) Fältövningar under 14 dagar tillkomma under sommarferierna efter andra årskursen.

Avdelningen för väg- och vattenbyggnad.

		3. årskursen				4. årskursen				
		ht		vt		ht		vt		
		f	ö	f	ö	f	ö	f	ö	
I 6	Bokföring	-	-	-	-	(2)	-	(2)	-	
I 9	Arbetsledn. problem	-	-	-	-	2	-	2	-	
I 11	Nationalekonomi	-	-	-	-	(2½)	-	-	-	
I 12	Rättskunskap	-	-	-	-	(1½)	-	-	-	
II 10	Byggnadshygien	-	-	-	-	-	-	2	1	
V 1	Byggnadsstatik I	ak	2	1	-	-	-	-	-	
		fk	-	-	-	-	-	/1/	-	
V 2	Byggnadsteknik	ak	2	3	3	3	-	-	-	
		fk	-	-	-	-	/3/	/3/	-	/2/
V 2b	Byggnadsakustik	-	-	-	-	-	-	(2)	-	
V 3	Vattenbyggnad	ak	3	3	2	3	-	-	-	
		fk	-	-	-	-	/2/	/4/	-	-
V 4	Brobyggnad	ak	3	2	2	4	-	-	-	
		fk	-	-	-	-	/2/	/4/	-	-
V 6	Geod. mätn.teknik	fk	/3/	-	-	/3/	/2/	/3/	-	
V 7	Vattenlednings- och avloppsteknik	ak	-	-	1	1	-	-	-	
		fk	-	-	-	-	/2/	/2/	-	-
V 8	Vägbyggnad	ak	-	-	3	5	-	-	-	
		fk	-	-	-	-	/2/	/1/	-	/1/
V 9	Byggn.ekonomi och byggn.organisation	ak	2	1	2	1	-	-	-	
		fk	-	-	-	-	/2/	/1/	/1/	/2/
VII 5	Stadsbyggnad I 2)		2	2	-	-	-	-	-	
	- " - II		-	-	2	2	-	-	-	
	- " - III		-	-	-	-	/4/	/4/	-	
VII 8	Stadsbyggnadsrätt	ak	-	-	2	-	-	-	-	
		fk	-	-	-	-	/1/	/3/	-	-
			14	12	17	19	2	-	4	1

1) Fältövningar tillkomma under 30 dagar under sommarferierna efter tredje årskursen samt under 5 dagar (frivilligt) under sommarferierna efter fjärde årskursen.

2) Trafikteknik.

Koncentrationsläsning kommer i viss utsträckning att anordnas i V3 och V4 läroåret 1952/53.

Avdelningen för kemi.

	1. årskursen				2. årskursen				
	ht		vt		ht		vt		
	f	ö	f	ö	f	ö	f	ö	
I 1a Matematik II	6	2	6	2	-	-	-	-	
I 3 Fysik I	3	$\frac{1}{2}$	3	$3\frac{1}{2}$	2	$3\frac{1}{2}$ ¹⁾	-	-	
I 4c Mekanik II	2	1	1	3	2	1	-	-	
I 5a Hållfasthetslära II	1	1	2	2	-	-	-	-	2)
I 11 Atom- och strålningsfysik	-	-	-	-	-	-	(2)	(2)	3)
II 11 Elektroteknik	-	-	-	-	2	-	2	1	4)
II 12 Materiallära ak	-	-	-	-	2	-	-	-	5)
V 5 Ritteknik II	1	2	-	-	-	-	-	-	
VI 8 Oorganisk kemi	4	8	4	8	-	-	-	-	
VI 2 Organisk kemi ak	-	-	-	-	3	6	3	6	
VI 4 Teoretisk kemi	-	-	-	-	3	-	3	8	
VI 4 Kvant.kemisk analys	-	-	-	-	-	6	-	-	
VI 5 Mineralogi ak	-	-	-	-	$1\frac{1}{2}$	$1\frac{1}{2}$	-	-	
	fk	-	-	-	-	-	(1)	-	
VI 9 Maskinelement II	-	-	-	-	2	2	2	2	
VI 15 Värmeteknik och maskinlära	-	-	-	-	-	-	3	4	
		17	$14\frac{1}{2}$	16	$18\frac{1}{2}$	$17\frac{1}{2}$	20	13	21

1) Fr.o.m. 52/53. Endast $\frac{1}{2}$ t. ht 1952.

2) Delvis gemensamt med E och A.

3) Tillf. lärare 1952/53.

4) K deltar ej i 3 årskursen, endast delvis i övn. (gemensamt med M och S).

5) K deltar endast under ht (gemensamt med M och S).

Avdelningen för kemi.

	3. årskursen				4. årskursen				
	ht		vt		ht		vt		
	f	ö	f	ö	f	ö	f	ö	
I 3b Kärnfysik	-	-	-	-	(2)	(2)	-	-	1)
I 6 Bokföring	-	-	-	-	(2)	-	(2)	-	
I 7 Industriell ekonomi	2	-	2	-	-	-	-	-	
I 9 Arbetsledn. problem	2	-	2	-	-	-	-	-	
I 11 Nationalekonomi	-	-	-	-	(2½)	-	-	-	
I 12 Rättskunskap	-	-	-	-	(1½)	-	-	-	
II 13 Textil provningsteknik	-	-	-	-	/4/	/2/	-	-	
II 14 Textil materiallära	-	-	/2/	/4/	-	-	-	-	
II 16 Kylteknik	-	-	-	-	(2)	-	-	-	
VI 2 Organisk kemi	fk	-	-	-	/2/	/2/	-	-	
VI 3 Teknisk kemi	ak	4	16	2	8	-	-	-	
	fk	-	-	/2/	/8/	-	-	-	
VI 4 Teoretisk kemi		2	2	-	-	-	-	-	
VI 6 Textilkemi		-	-	/2/	/2/	(2) ²⁾	-	-	
VI 7 Oljekemi		-	-	-	-	/1½/ /1½/	-	-	
VI 8 Silikatemi		-	-	-	-	/3/ ³⁾	-	-	
VI 10 Elektrokemi	ak	-	-	-	-	3	5	-	
	fk	-	-	-	-	/1/	/3/	-	
VI 11 Kemisk apparatteknik		-	-	4	3	4	4	-	
VI 12 Livsmedelskemi	4)	/2/	-	/1/	/2/	-	-	-	
VI 12 Vattenkemi	4)	-	-	/1/	/2/	-	-	-	
VI 13 Konservteknik		-	-	-	-	(1)	-	-	5)
VI 14 Kärnkemi		-	-	-	-	-	-	-	1)
VI 15 Värmeteknik och maskinlära		3	3	-	-	-	-	-	
VI 16 Färgeri- och appreturteknik		-	-	-	-	/4/	/4/	-	
		13	21	10	11	7	9	-	

- 1) Om kurs anordnas.
- 2) Ev. utbyte mot seminarier.
- 3) Endast 1 veckotimme ht 1952.
- 4) Koncentrationsläsning av båda ämnena under olika tider under läroåret.
- 5) Extra lärare 1952/53.

Avdelningen för arkitektur.

	1. årskursen				2. årskursen			
	ht		vt		ht		vt	
	f	ö	f	ö	f	ö	f	ö
I 1a Matematik II	6	2	6	2	-	-	-	-
I 4c Mekanik II	2	1	1	3	-	-	-	-
I 5a Hållfasthetslära II	2 ¹⁾	2 ¹⁾	1	1	-	-	-	-
I 8 Beskr. geometri	1	5	1	2	-	-	-	-
II 10 Byggnadshygien	-	-	-	-	-	-	2	1
V 2a Byggnadsteknik ak	-	-	-	-	-	-	2	2
V 2b Byggnadsakustik	-	-	-	-	-	-	2	-
V 6 Geod.mätningsteknik ak	-	-	3 ²⁾	-	-	-	-	-
V 10 Byggn.materiallära	-	-	-	-	3	1	-	-
V 12 Kemi II	(2)	-	-	-	-	-	-	-
VI 5 Allmän geologi	-	-	(4)	(1)	-	-	-	-
VII 1a Bostadsbyggnad	-	-	-	-	2	4	2	4
VII 1b Lantbruksbyggnader	-	-	-	-	-	-	1 $\frac{1}{2}$	-
VII 2 Husbyggnad	4	4	1	4	3	6	2	6
VII 3 Arkitekturens historia	2	1	2	1	2	-	2	-
VII 4 Frihandsteckning och modellering	-	5	-	3	-	4	-	4
VII 6 Materialbehandling med formlära	-	-	-	-	2	3	1	4
VII 7 Byggnadsstatik II	-	-	2	1	3	3	-	-
	17	20	17	17	15	21	14 $\frac{1}{2}$	21

1) Delvis gemensamt med E och K.

2) Fältövningar under 10 dagar tillkomma under sommarferierna efter första årskursen.

3) Extra lärare 1952/53.

Avdelningen för arkitektur.

	3. årskursen				4. årskursen			
	ht		vt		ht		vt	
	f	ö	f	ö	f	ö	f	ö
I 6 Bokföring	(2)	-	(2)	-	-	-	-	-
I 9 Arbetsledn. problem	-	-	-	-	2	-	2	-
I 11 Nationalekonomi	-	-	-	-	(2½)	-	-	-
I 12 Rättskunskap	-	-	-	-	(1½)	-	-	-
IV 3a El. installationsteknik	-	-	2	-	-	-	-	2 1)
V 2 Byggnadsteknik	ak	2	3	3	3	-	-	-
	fk	-	-	-	-	3	3	-
V 9 Byggnadsekonomi och byggnadsorganisation		2	1	2	1	-	-	-
VII 1 Arkitektur		3	8	3	8	2	6	-
VII 5 Stadsbyggnad I		2	2	-	-	-	-	-
VII 5 - " - II		-	-	2	2	-	-	-
VII 5 - " - III		-	-	-	-	4	4	-
VII 6 Materialbehandling med formlära		-	-	-	-	1	2	-
VII 8 Stadsbyggnadsrätt	ak	-	-	2	-	-	-	-
	fk	-	-	-	-	(1)	(3)	-
		9	14	14	14	12	15	2
								6

1) Särskild undervisning för A (ej gemensam med E) genom bitr. lärare i el. anläggningsteknik II.

TDV ISAM
Kütüphanesi Arşivi
No 089-127/12

THE CLOTHES WE WEAR

SUGGESTED LINES OF DEVELOPMENT.

TDV/SAM
Kütüphanesi Arşivi
No 053-127/13

1. DRESS THROUGH THE AGES

A. The Ancient Civilisations

1.	Cave Men	-	Skins
II.	Egypt	-	Beginning of spinning and weaving. Sheathlike tunic of linen, with richly embroidered borders. Sandals. Bright colours. Tyrean purple.
III.	China	-	Clothes of silk.
IV.	Greece	-	Simple rectangle of linen or woollen cloth, beautifully draped. Jewellery of all kinds.
V.	Rome	-	Tunic of linen or woollen cloth. The toga. Jewellery of all kinds.

B. The Middle Ages

Clothes remained simple with little change because they were made in the homes of the people. People varied their dress a little according to their position.
Women - Tunic with embroidered or jewelled girdles.
Men - Tunic and stockings made of material, fastened with cords or leather thongs. Variety shown in sleeves, headdresses and shoes - lengthening of the toe.

Influence of the Crusades - The Age of Chivalry.
 The wealthy had bright colours, silk and gold from the East. Heraldic embroidery. Development of the hooded cloak.

C. The Age of Discovery.

Increase of wealth, discovery of new lands and the delight in new things led to greater richness and variety in dress.

The Elizabethan Age - The sixteenth Century Women - Tight laced waist, high padded shoulders and farthingales and ruffs. Wider choice of materials. Velvet, silk, satin and taffeta as well as woollen cloth.

Men - Doublet and trunk hose (padded), silk stockings and high heeled shoes.

D. The Stuart Period.- The Seventeenth Century.

(1) The Cavaliers. Greater refinement, without padding and more graceful.

Women. As in Elizabethan times but less stiff. Curled hair and large hats with sweeping feathers.

Men Silk doublet with wide collar of lace, slashed sleeves showing fine linen shirt. Knee breeches to match. Velvet cloak and wide brimmed beaver hat. Long flowing hair.

(2) The Puritans - Simple dark colours.

Women - Plain dress laced in front, often large white apron, hair under a linen cap.

Men - Simple cloak and jacket, plain white collar, plain broad brimmed hat.

THE CLOTHES WE WEAR - contd.

(3) The Restoration. Return of gaiety and extravagance in clothes due partly to French influence and the easier contact with India.

Women - Dresses with hoops.

Men - Long velvet frock coat, lace cuffs, elaborate waistcoats, knee breeches, coloured silk stockings, shoes with buckles. Wigs and three cornered hat with feathers.

E. The Eighteenth Century

A period of elegance. The development of the industrial revolution led to an increase in wealth and materials, particularly cotton goods.

Women - Panniers and hoops hold out wide embroidered skirts. Very elaborate high headdress, powdered and ornamented with flowers or fruit etc:

Men - Coat with wide skirts and well shaped waist (riding coats) wide cuffs and lace. Three cornered hats and powdered wigs. Shoes with painted heels.

F. The Regency

The influence of the French Revolution led to a gradual levelling up, less difference in the clothes of the different classes.

Women - High waisted muslin or cotton dresses. Poke bonnets.

Men - More sombre trousers and dark well cut coat. Top hats.

G. The Victorian Age 1840 - 1900

Many changes took place in women's clothes.

Women - Mostly badly designed and ugly. Tight waisted crinolines, bustles and leg of mutton sleeves. Little hats with feathers.

Men - Little change - coats became shorter.

Children - began to have fashions of their own, boys sailor suits, girls shorter skirts.

H. The Twentieth Century

Greater freedom and increased interest in sport led to simpler fashions. Mass production and increase in materials led to greater variety and quantity.

II. CLOTHES AND CLIMATE AND CLOTHES OF OTHER LANDS.

A. The Eskimo - Protective clothing

B. Temperate Lands - Native Dress in European and Asiatic Countries - China and Japan.

C. Hot Deserts - Cool, linen and cotton clothing,

III. CLOTHES FOR SPECIAL OCCASIONS

Eg. A. Ceremonial Court Dress

B. Judges and Lawyers

C. Academic Dress

D. Regimental Dress

E. Hunting Pink etc.

IV. SPECIAL FASHIONS, often called after are Inventor

Eg. A. Wellington Boots

B. Talleyrand Collars

C. Dolly Varden Hats

D. Trilby Hats

E. Bowler Hats

F. Gladstone bags

G. Mackintosh

V. Clothes in Literature and Art

Simple descriptions can be found in contemporary literature and pictures by contemporary portrait painters.

- Eg. Fourteenth Century - Chaucers Prologue
 Sixteenth Century - Shakespeare's Plays
 Seventeenth Century - Pepys' Diary
 Millament in the Way of the World.
 Eighteenth Century - Descriptions in Goldsmith's and
 Sheridan's Plays.
 Nineteenth Century - Descriptions in Dickens novels eg.
 Madame Mantelini in Nicholas
 Nickalby, Pickwick. Bronte's
 Jane Eyre.
 Thackeray's Vanity Fair - ballroom
 scene.
 Painters - Hogarth, Watteau, Reynolds, Gainsborough etc:

VI. MATERIALS FOR CLOTHING

- A. Wool - Sheep rearing, processes in the making of cloth -
 Countries producing wool.
 B. Cotton - Growth - development of processes. Spinning and
 weaving by machinery. World distribution of cotton.
 C. Silk - Early production in China. How the secret was
 passed on to Europe. Life history of the silk worm.
 Silk producing countries.
 D. Leather - Processes in the production,
 E. Development of other materials eg. Rayon and Nylon.

BOOKS

<u>Name of Book</u>	<u>Author</u>
A History of Fashions	Laver
Costume Books	Iris Brooke
English Fashions	Puffin Books
History of the Homeland	Hamilton
Dressing the Part	Walkup
Everyday Things in England	Quennell
From Serf to Citizen Book II.	Ward
History through Familiar Things II.	Reeve
Past and Present	Saunders
The Clothes we Wear (Puffin)	Townend
English Costume	Calthrop
Everyday Life in Anglo-Saxon)	
Viking and Norman Times)	Quennell
What the World Wears	Polkinghorne
The Story of Wool	Petersham
The Story of Silk	Petersham
The Story of Cotton	Petersham
The Story of Rayon	Petersham

Information Service

EDUCATION IN SWEDEN

An expanded and supplemented version of a shorter article written by Professor Ingemar Düring of the Gothenburg University for the Yearbook of Education 1947.

The Swedish school system is not a uniform one. The dominating positions are held by the *f o l k s k o l a* (elementary school) and the *l ä r o v e r k* (secondary school), and although there are a great many other kinds, they are of minor importance. At the present time, the whole system is being examined, and reforms - similar to those recently brought about in Britain - may be expected.

The ordinary State Secondary School in Sweden is, as mentioned, called *l ä r o v e r k*, its first four or five forms being collectively termed *r e a l s k o l a*, and its three or four upper forms *g y m n a s i u m*. The normal school attendance for a boy or girl, provided that he or she wants to pass the *s t u d e n t e x a m e n* or matriculation, is shown in table 4.

The Swedish school year begins in the autumn, about September 1st, and the first term lasts until the middle of December. The second term begins early in January and continues until the beginning of June. Longer or shorter holidays are given during each term at Easter and Whitsun etc. and also for sport, these occasionally lasting for a whole week. The duration of tuition each day varies from 4 - 5 periods of 45 minutes each in the lower classes to 6 - 7 periods in the higher ones (as for instance in the higher elementary schools and secondary schools).

ELEMENTARY EDUCATION.

Elementary education became compulsory in 1842, but it was long before the ideal of a school for each community was actually realized. For many years, the period of compulsory school attendance remained fixed at 6 years plus 2 years continuation school, and in the course of time, this evolved into 7 full school years plus one year's continuation school. In some areas (33 school districts in all, representing one-fifth of the population) a compulsory period of 8 years was introduced as

from the school year 1947, and in some towns elementary schooling covers a period of 9 years. Children usually start at the age of 7, and for those attending the f o l k s k o l a, the age for leaving school is therefore 15 - 16 years. The 8th and 9th school years are chiefly devoted to vocational guidance.

But the whole system has recently been re-examined by the Royal School Commission which was appointed in 1946, and it has stated that elementary education should have a minimum duration of 9 years. For those who wish to go straight to work or to vocational training at the end of this period, the final 2 years of schooling ought to be particularly occupied with vocational education and guidance.

Swedish elementary schools are administered by municipal authorities, the government paying roughly three fifths of the total costs, including teachers' salaries.

The main subjects taught in the elementary school are Swedish, scripture, history, mathematics, natural sciences, geography, domestic work and handicraft. Gymnastics and sports are prominent on the curriculum. Instruction in English is given in many elementary schools, and as soon as teachers are available the subject will be made obligatory from the 5th school year. Hitherto more than 2,000 elementary school teachers have voluntarily taken a special examination qualifying them to teach English.

There has been steady progress as regards working methods in the elementary school. Great stress is laid on the necessity of encouraging the young to pursue their own interests and on modern pedagogic methods in general.

Much has been done to provide the elementary schools with modern equipment, such as projectors, films, radios, and modern maps and pictures. There is a thirty minute broadcast daily for schools, comprising excellent lectures, plays and foreign language exercises, and this is frequently listened to. All school material, including books, is free, and a free midday meal is often provided.

There is a pronounced tendency towards the increased geographical centralization of upper grades of the elementary schools. As a result it has become necessary to provide for the transportation of school children from far off districts. Thus

school buses are now available free of charge in rural areas. For the school year 1947 - 48 the sum of 8,557,000 Swedish crowns was set aside for this purpose and 23,877,000 crowns for board and lodging for elementary school children. The government is encouraging further centralization, since it will enable the country to improve the general standards. Indeed there is under discussion a plan envisaging complete centralization where necessary, the estimated annual expenditure on school buses or board and lodging being 20 million crowns.

Young people who wish to pass on to secondary schools may do so from the fourth or the sixth class of the elementary school (see next chapter). Virtually all Swedish children pass through the four lower classes, and during the 1944 spring term, the total attendance was about 326,000. There are also some private preparatory schools, but the total attendance during the same period was only about 2,000. It may be mentioned here that the population of Sweden on December 31st 1948 was approximately 6,900,000. Thus, if the figures mentioned in this paper are multiplied by six, it is easy to make comparisons with conditions in the United Kingdom.

The elementary school teachers' organizations are keenly interested in pedagogic questions and run several large reviews containing reports from many different countries on current problems and achievements in this field.

Nursery and Play Schools.

There are but few nursery and infant schools for children not older than six. A total of about 20,000 youngsters is provided for in this respect. Six special training colleges for nursery school teachers produce some 175 teachers yearly. A Royal Committee is now working on this question, and further schools for children who have not reached school age may be opened soon, though it is unlikely that compulsory attendance will be proposed. In Sweden the question as to whether schools should be opened for children under six is widely regarded as a social rather than an educational problem. Nursery and infant schools are, of course, necessary when parents cannot for various reasons see to

their children themselves. Since at present the number of young mothers employed in commercial or industrial life or occupied with studies is gradually increasing, schools of this kind are even more necessary.

SECONDARY SCHOOLS.

History and Organization.

The state secondary school system was organized by King Gustavus Adolphus and his daughter, Queen Christina, in the early 17th century, and thus many schools are now celebrating their tercentenary. Since the time of Gustavus Adolphus, educational tradition in Sweden has been dominated by two general principles: firstly, strong state leadership and a pronounced tendency toward uniformity; and secondly, the recognition of education as an important factor in social development and, as such, clearly a state responsibility. The old State Secondary School - the three or four upper forms of which have collectively been termed *g y m n a s i u m* ever since the time of Gustavus Adolphus - has been largely instrumental in creating the remarkable social unity of the country. The school reform plan which is now under discussion will probably open the *g y m n a s i u m* to more students who at the present time do not have the economic means.

Of the total number of children in one age-group, 29 per cent are now transferring to secondary schools of one type or another on reaching the 4th or 6th elementary school class. In Stockholm the proportion is about 40 per cent: in certain other places it is 60 per cent or even more.

It is possible to transfer to the lower secondary school either from the fourth or from the sixth class of the elementary school. Children who enter the *r e a l s k o l a* according to the first alternative take a five-year course before they can pass the final examination of the *r e a l s k o l a*, the *r e a l e x a m e n* or Lower Certificate, whereas children who enter the *r e a l s k o l a* in accordance with the latter alternative take a four-year course to pass the *r e a l e x a m e n*. It is possible - and customary - to transfer to the upper

Secondary school from the fourth form of the five year r e a l - s k o l a. In this case the upper secondary school course is four years. Boys and girls who take the course of the four-year r e a l s k o l a either pass their Lower Certificate examination before transferring to the upper secondary school, which in this case will take three years, or transfer from the third form to the four-year upper secondary school. The four-year and the three-year upper secondary school both lead up to the same final examination, the s t u d e n t e x a m e n or matriculation. The projected school reform will probably put an end to this system of "the double transfer", and at the same time amalgamate the elementary and secondary schools.

The main difference between the upper classes of the elementary school and the lower forms of the secondary school, which are parallel, is that in the latter emphasis is laid more on foreign languages and mathematics. All secondary school teachers are university graduates and specialists in their particular subjects, whereas elementary school teachers receive their training in seminaries and function as teachers in all subjects, except in the towns and cities, where special teachers are provided for arts and crafts.

In many towns there are special seven-year girls' secondary schools normally run by the local authorities and subsidized by the government. Girls enter this type of school after leaving the fourth or sixth class of the elementary school (cf page 17). The theoretical education is about the same as in the lower secondary school but with some stress on modern languages. The girls also receive practical training in domestic work, sewing, etc.

Curricula and Methods.

The curriculum of the lower secondary school comprises such subjects as Swedish language and literature, history, scripture, mathematics, physics, chemistry, biology, geography and modern languages, sports and physical training, music and drawing.

main/

The upper secondary school has two lines: the classical

and the modern and scientific. Three compulsory subjects are common to both: scripture, history, and Swedish. Other subjects, such as mathematics and modern languages are studied in both lines, but the classical makes Latin and French compulsory, and the modern mathematics and English.

The first foreign language in the secondary school is English, this being taught from the first form (i.e. the 5th school year, age 11 years) onwards. German is taught from the 3rd form; French is obligatory in the two upper grades only for those who intend to continue their studies in the gymnasium. Language studies in Swedish secondary schools extend over a long period, the English course usually lasting 8 years, the German 6 and the French 5 years. It constitutes, in point of fact, a special educational problem in this country. All studies at schools of university standard are, to a large extent, based on textbooks in English, German or French. Consequently no student can matriculate without having studied these three languages for some time. Furthermore the student must, of course, have a fairly good command of his mother tongue, as well as some knowledge of Danish and Norwegian; and, should he choose the classical side of the gymnasium - at present attended by roughly one third of all students - he must also take a four-year course in Latin and can, moreover, choose a voluntary two-year course in Greek. In some gymnasia it is possible to discontinue the study of classical languages during the two last years, and to take instead either Spanish, Italian or Russian. In others the entire period of languages studies is devoted to modern languages. Thus a Swedish gymnasium student by the time he leaves school, has been taught three - and sometimes four - modern foreign languages, besides the familiar Scandinavian ones. Clearly, then, attending a gymnasium involves a good deal of hard intellectual work. As regards general knowledge and general education, considerable time must be devoted to a study of Scandinavian culture in the wider sense of the term. Such subjects as history, geography, etc., therefore embrace two courses, one being exclusively Scandinavian and the other general. Hence the curriculum of a Swedish - or for that matter a Danish or Norwegian - secondary

school must inevitably be more comprehensive, more detailed, than that of the corresponding school in Britain, France or the United States.

Each student in the upper forms of the secondary schools must in addition to the five compulsory subjects study one group of two or three subjects out of 18 possible groups. Besides this he may choose one extra single subject. The normal curriculum thus comprises from 7 to 9 subjects, excluding physical training, music and drawing.

Secondary school curricula and methods are, on the whole, of a traditional and markedly academic character, with much cramming and a perpetual flow of written work. New methods are, however, slowly gaining ground, and there is a marked tendency towards the encouragement of individual study. University tutors and secondary school teachers are cooperating in a most effective manner; those who teach one subject or group of allied subjects have formed societies with the object of following the development of such subjects and suggesting the incorporation in school curricula of the results of recent research work. These societies give refresher courses for teachers, publish useful text-books and pamphlets, and discuss current pedagogical questions at annual conferences. It would be no exaggeration to describe them as a primary instrument of progress in the field of secondary school educational methods.

Costs and enrolment.

Recently all fees to the state have been abolished in the secondary schools but not yet the fees to the schools. Text-books and material are not yet free, but will be so when the school program is realized. A free noon meal is provided for those who reside some distance from school. A new grant system was introduced in 1946, under which students whose studies involve boarding out are entitled to a basic grant of 500 Swedish crowns per school year, and a supplementary grant of 540 Swedish crowns per school year subject to a means test. For the year 1948 - 49 the relevant appropriation is estimated at 8,000,000 Swedish crowns. The grants of 500 crowns are designed to compensate

Parents not residing in the vicinity of State secondary schools for the added expense of educating their children.

The number of secondary schools is mounting steadily, and in 1948 - 49 the figures were as follows:

	Number of schools	Number of pupils
State secondary schools	209	75,096
Municipal secondary schools	14	
Municipal girl's secondary schools	47	16,311
Vocational training municipal secondary schools	18	7,793
Private secondary schools	29	8,543

To illustrate the increase in the number of secondary schools it may be pointed out that, in 1927, there were only 40 State schools with gymnasia - in this country called *Högskola Allmänna Läroverk* - whereas today there are 67. The average attendance at these schools is about 680, including students between the ages of 11 to 19, divided into 7 or 8 forms. In the spring of 1948, 9,600 of these students passed the Lower Certificate examination (*realexamen*) and about 4,000 the Matriculation examination (*studentexamen*).

Major Current Problems and School Reform.

Each branch of education has its own peculiar problems - and these are far too complex even to outline in this brief survey. There are problems of selection, differentiation and guidance, of affording rural children the same opportunities as those raised in the towns, of coordinating general and special education to the best possible advantage - all these and many others exist on much the same scale throughout Western Europe today.

At the moment the Swedish educational authorities have to contend with one special problem. In 1933 about 85,000 babies were born in Sweden. Since then the number of children in each age-group has increased; in 1942 it amounted to 114,000, and in 1945 and 1946 more than 134,000. In the school year 1945 - 46 the number of children in the eight lowest grades of Swedish schools aggregated 674,000. If the present birth-rate continues schools will have to accommodate, in about 10 years' time, more

than 1,000,000 children in these eight grades. In 1940 the government cut expenditures by engaging fewer teachers, and in 1940-41 practically no candidates were admitted to the training colleges, though a few were accepted later. Emergency training is now necessary and in 1946 no fewer than 1,727 candidates (normal pre-war figure: 400) entered these colleges. Between 1950 and 1970 teachers must be provided for age groups each numbering about 50,000 more persons than the age groups from which the teachers themselves were recruited. And not only teachers, of course, but men and women of all professions. During this period the distribution of population according to age will be most unusual: an abnormally large proportion will consist of persons under 20 or over 60, and a correspondingly small proportion of persons between those ages.

In 1940 a committee of experts presided over by the Minister of Education, was appointed with the task of conducting an exhaustive investigation into education in Swedish schools and of proposing desirable reforms. This committee has now completed its work, the results of which have been published in a series of Yellow Books. These reports include a survey of the Swedish educational system in its entirety and contain a wealth of information for anyone desirous of studying Swedish educational problems today. In 1946 a body was appointed - The Royal School Commission -, on which each of the five parliamentary parties is represented. Presided over by the Minister of Education, it was charged with the task of framing definite proposals and submitting them to the R i k s d a g. This commission presented a report in the summer of 1948. A Royal proposal based on this report was submitted to Parliament this year, and the discussions there about the new school reform are still going on. Thus Sweden is about to embark on a new era of school reform.

It would be no exaggeration to say that the Swedish educational system, from the primary school to the university, is in a period of transition, and that the coming years will bring many important changes.

A point of the programme has been that the reforms generally should not be finally accepted before being put into practice. The Björkhagen School in Stockholm is an experimental school trying out these reforms.

A great deal of research work has been carried out in recent years. One example may be mentioned. In conjunction with the investigations of the committees mentioned above and at the government's request, original research work in the following fields has been carried out: Child development; the organization of the curriculum; problems of selection and differentiation, of orientation and guidance; methods of teaching languages and mathematics; teachers' experience. The essential aim of this research is to pave the way for a system that all Swedish educators and parents have long awaited: true child-centred education in a unified system of schools, affording each young boy and girl, irrespective of social standing and domicile, equal opportunities to develop his or her innate capabilities and talents.

THE UNIVERSITIES.

Sweden has only four universities, but the American reader especially should bear in mind that they offer essentially graduate work, beginning at a stage corresponding to the junior or senior college year in the United States. Two of these institutions - U p p s a l a (founded 1477) and L u n d (founded 1668) - are totally state supported and complete universities in the European sense, i.e. with faculties in theology, law, medicine, and philosophy (arts and natural sciences). At present, S t o c k - h o l m U n i v e r s i t y has faculties in law, the arts and natural sciences. The C a r o l i n e M e d i c a l I n s t i - t u t e, is an institution for medical training and research work and has full university rank in medicine and includes a large, modern hospital. Stockholm, furthermore, has a number of graduate schools in special fields, including those of technology (The Royal Institute of Technology), forestry (The Institute of Forestry), commerce (The University College of Commerce in Stockholm), dentistry (State Dental College), veterinary (The Royal Veterinary College), science (The Royal Swedish Academy of Science), the arts (The Royal Academy Art School), music (The Royal Music Academy), pharmacy (The Royal Pharmaceutical Institute), social science (The Stockholm School of Social Work and Public Administration) and welfare and so forth.

The G o t h e n b u r g U n i v e r s i t y curricula comprise the arts and natural sciences, and a recently founded faculty in medicine. The city is also the seat of institutions of university standard for social, economic and technical studies, notably the C h a l m e r s I n s t i t u t e o f T e c h n o l o g y, the second complete technical school in Sweden.

There is also a Dentistry high school in M a l m ö and an agricultural in U l t u n a.

University studies in Sweden, at least in Uppsala and Lund, have sometimes been considered antiquated and steeped in traditionalism, but those two institutions have on the other hand, been compared by foreign observers with Oxford and Cambridge as distinguished seats of education and culture. Admittedly they need to be modernized and a reform is now in preparation. In 1945 the students in the universities and other graduate schools numbered 14,000, of whom 3,250 were women. Since the last two years in the secondary school are considered equivalent to the junior college course of the freshman and sophomore college years in the United States, the number of students in school of higher education in the American sense, is considerably greater than indicated by the above figure.

The three so-called social institutes, which broadly speaking are of university standard, train personnel for the state and municipal social welfare services and for similar appointments with private firms. The training course covers about two and a half years.

Since the war there has been a substantial increase in the volume of state grants to the universities, and a number of institutes have been reorganized. Royal committees have published several reports containing far-reaching proposals, the R i k s - d a g adopting many of these in June 1947. They are designed, among other things, to facilitate research work in all fields; and they provide for some 25 new chairs in various subjects, a great number of assistant professorships and lectureships, more than 200 new scholarships for advanced scientific studies, and substantial grants for the publication of doctors' theses.

A proposal to bring about more equal opportunities for academic education was brought forward by a special Royal Committee

in 1948. It recommended expanding support to students of higher education through increased state grants for scholarships and interest-free loans and rebates for books and travel expenses to and from school.

CORRESPONDENCE INSTITUTES AND ADULT EDUCATION.

Sweden seems an immense country, if one compares its size with its population. Schools and vocational training are not immediately available to people living in far-off places. A means to studies and training for these people is the correspondence schools or institutes. These offer all sorts of courses - technical, commercial, social, general-educational, etc., at all stages. It is possible through correspondence to take continuous and comprehensive courses leading up to the same examinations as, for example, those held at the lower or upper secondary school, technical or commercial secondary school. On the other hand a student may also take a short course in a special subject of almost any kind, general or vocational. An estimated 400,000 persons are at present studying in these correspondence schools.

In many countries adult education has been a philanthropic project, promoted for the people. In Scandinavia it has been developed by the people as well - through their own organizations. These people's organizations were founded either to promote some particular cause or to defend some particular interest.

Among the educational associations founded by these organizations may be mentioned those founded by the labour movement (ABF or the Workers' Educational Association), the farmers' political federations and the Young Farmers' League, the white-collar employees, the Swedish Cooperative Union and Wholesale Society, the temperance movement, the State Church and the Swedish Missionary Society. Many of these associations maintain folkhögskolor (people's high schools) of their own. Other people's high schools are maintained by local authorities such as county councils. The folkhögskola is characteristic of Scandinavia. Originally it was founded to enable young people in rural districts to come together and learn something about the society they lived in, its history, organizations, literature

and so forth. Today the pupils at these schools come as much from towns and industrial districts as from rural areas. The curriculum has been widened so as to embrace such subjects as natural science, mathematics and languages. The usual age for attending a school of this kind is 18 - 20 years or over. For many young people the folk h ö g s k o l a is a means to pass on to more advanced vocational training. There are at present some 70 people's high schools subsidized by the state.

Other important features in adult education are the lectures, series of lectures and study circles arranged by the various educational associations. Some figures may be given to illustrate the scope of these activities.

In 1945, some 11,000 lectures were arranged by local boards and by the Workers' Educational Association. In the same year, 17,053 study circles were arranged by the W.E.A., the Young Farmers' League, the International Order of Good Templars, the military authorities, the university extension, women's institutes and other organizations. The Swedish Broadcasting Corporation arranges a number of courses based on correspondence-cum-oral lessons devised specially for listeners, courses in English being the most popular of these.

The public library system is also well developed. In 1944 there were, 1,424 municipal lending libraries with a total of nearly five million books and a total of between ten and eleven million loans. The number of study-circle libraries in 1944 - 45 amounted to 5,000 with a total of over two million books. Lectures, study circles and libraries are subsidized by the state, municipal authorities and county councils, though members of study circles pay most of the expenses themselves.

VOCATIONAL EDUCATION.

Sweden possesses a whole system of vocational training schools, and this system, broadly speaking, is linked up to the ordinary schools for general education, i.e. the elementary school and the lower and upper secondary schools. Those institutions which require matriculation as a condition for entry - universities, high schools and professional training colleges - are dealt with in a special section; the aim here is merely to

present a synopsis of other vocational schools.

The municipal trade schools - at present numbering about 300, spread throughout the country - provide training for industry, commerce and domestic work, and accept both young people and adults. They arrange evening courses with a few hours of class generally twice a week but also full time courses.

The most important of these full-time courses are run by workshop schools for industry - usually two-year but also three or four-year courses respectively, and by domestic and housewifery schools, whose courses usually last between six months and one year, or consist of one-year commercial courses. As a general rule the pupils in each of these courses have no general education above elementary school.

Evening courses in technical subjects are available for apprentice workers. There are general or comprehensive courses for beginners and more specific courses for advanced students. To be eligible for admission, applicants must, as a rule, be employed in one of the appropriate trades. Other evening courses provide training for commercial work, domestic work, etc.

At some of the municipal trade schools, moreover, there are special courses for nurses, laundresses, seamen, etc. Training for industry and handicraft is also provided by the central workshop schools (18 in number) - boarding-schools designed mainly to accommodate young people from rural districts - and by a number of private state subsidized schools of roughly the same type as the municipal trade schools.

In the schools concerned with farming and farm management young people from rural districts receive both theoretical and practical training. The usual course at these schools runs for 5 months in the winter, and pupils must have some practical knowledge of farm work before they are admitted. Altogether there are some 50 farming schools for young men and 40 schools dealing specifically with farm management for young women. More comprehensive training in agricultural work may be obtained at the schools of agriculture, numbering eight, which provide either one-year or two-year courses. In common with many of the farm schools, the schools of agriculture also

arrange special courses for cattlemen, tractor-drivers, motor-mechanics, and itinerant inspectors who work under the milk recording societies.

The dairy schools (numbering 4, with one-year courses), schools of market gardening (5, with two-year courses), and schools of forestry (5, with one-year courses) train overseers, foremen, etc. for work in their respective fields.

In addition to these, there are other schools of the same type providing higher and more specialized training. The Alnarp Institute for the study of agriculture, dairy-farming and market gardening, for instance, provides research and training facilities comparable with those of Reading University in Great Britain.

Eligible pupils may enter any of the above-named schools on completing their elementary school education. Young people who have passed the Lower Certificate examination, or who possess corresponding qualifications, may choose to enter one of the following schools.

Engineers (apart from civil-engineers) are trained at the technical secondary schools (15 in number), which are divided into two groups: schools with two-year courses mainly devoted to professional training, and gymnasia with three-year courses comprising both professional and general subjects. There are also a few special schools for technical training, for instance the Textile Institutes, the School of Mines and the School of Art.

Correspondents, secretaries and other qualified office workers are trained in a two-year course at the commercial secondary schools (12 in number). Similar training is also given by some of the larger private commercial institutes, which are state-subsidized.

A considerable amount of vocational guidance and training is arranged within the framework of public institutions such as the postal and telegraphic services, the railway and the armed forces.

In 1942 a special state secondary school, called Försvars Läröverk was opened at Uppsala exclusively

for regular personnel from the armed forces. Evolving from similar schools which existed prior to 1942, it now has about 800 students - all men from the ranks. It provides general education, including foreign languages, together with a number of courses in military subjects. The students are entitled to sit for the Lower Certificate examination or Matriculation.

Merchant naval officers (ship's masters, engineers and mates) pass through one of the five schools of navigation, whose training course comprises several years service at sea, and theoretical training at school - two terms for mates and engineers, and four terms for ship's masters and chief engineers.

Nurses and midwives receive their training at the schools of nursing (numbering 25) and midwifery institutions (2). The period of training for nurses is usually between 3 and 3 1/2 years; that for midwives being 3 1/2 years for a nurse and midwifery certificate, and 2 years for a midwifery certificate.

For designers and handicraftsmen there is one school in Stockholm and one in Gothenburg.

Finally, advanced training in the domestic field can be gained either through special courses for patrons of boarding schools and qualified housekeepers, or at the training colleges for teachers of cookery and farm management.

Teachers (apart from those at secondary schools, people's high schools and other institutions for advanced education) receive their training in training colleges. The training colleges for elementary school teachers (numbering 19) have a four-year course for pupils of Lower Certificate standard and a two-year course for matriculated students.

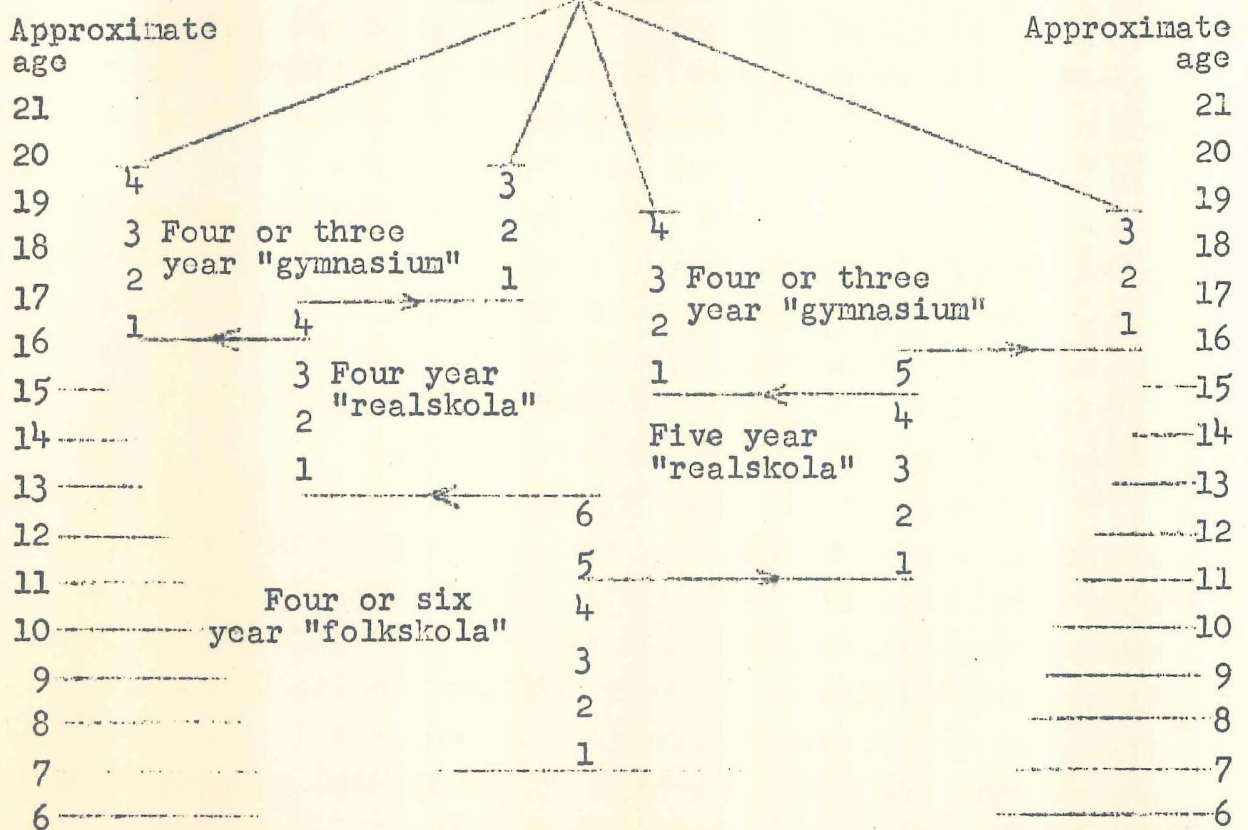
Most of the other training colleges - those for play and nursery school teachers, and for teachers of cooking and home economics, farm management, handicraft and weaving - run two-year courses based on the Lower Certificate examination. Teachers specializing in child welfare receive three years training, and drawing-masters about four years. Gymnastic instructors and music teachers attend special schools which furnish the equivalent of university education.

Social Welfare and parish workers are also trained at the lay workers institutions, and at a number of training institutes affiliated with certain organizations and movements.

Most of the vocational institutions named above provide free training, though some of the schools charge small fees, and a few of them more substantial ones. At nearly all schools, students without means or with only limited means can secure state scholarships which facilitate their studies considerably. All the institutions mentioned in this section are either state controlled or both state controlled and state subsidized. There are, of course, a number of private schools for vocational training, but they constitute an educational factor of minor importance in comparison with the work of institutions under state control.

LADDER CHART OF SWEDISH ELEMENTARY
 AND SECONDARY SCHOOL SYSTEMS.

(From the book "Studier i USA" published by the Swedish-American
"Studentexamen" Foundation, Stockholm)

Facts about Gärdesskolan.

Gärdesskolan which was built in 1945 is an elementary school compulsory for all those children in the age of 7 - 15 years who do not get full - time education in corresponding schools. The children are allowed to begin at school at the age of six, if they are early developed and have passed suitability - tests.

The elementary school is an eight - year school. Classes I - II form the preparatory school, the training being performed by female preparatory school teachers. Classes III - VIII form the regular primary school and training is supplied by male and female primary - school teachers and by special teachers of drawing, singing, gymnastics, handicraft for boys, needlework and domestic science. At present 1500 children are being trained in Gärdesskolan. They are divided into 26 preparatory school classes and 27 primary school classes. One of the last - mentioned ones is a special class for so - called "wordblind" children who have considerable difficulties in reading and writing.

In this school one headmaster, 53 form masters or mistresses and 14 special teachers are employed.

Gärdesskolan contains 51 classrooms plus 11 special rooms as follows: 2 rooms for training in nature knowledge, 1 room for drawing, 1 room for singing, 3 rooms for handicraft, 2 rooms for needlework, 2 kitchens for domestic work and cookery. There is also one so - called home - care and home - furnishing department aiming at developing the childrens taste in the right direction and simultaneously teaching the children how to create beautiful and inviting homes, even when only the simplest means are at their disposal.

There is also an assembly - room holding 300 persons. I am sorry to say that we have not got any gymnasiums yet, so we have to use provisory rooms, inter alia the assembly-room for our physical training. This state of things is of course owing to building restrictions, caused by post- war conditions.

For the welfare of the school there are two large dining - rooms where 1200 children get a free lunch every day. All who have applied for that favour have got it.

A Health - Department and a Dental - Clinic are also connected with the school. The doctor visits the school every week for the examination of the children, but the nurse is here every day within reach of those who may wish to consult her. Her work is, to say the least, comprehensive and many - sided. Not only does she have to help the doctor and do all the bandaging, but a great deal of the social pedagogical activity rests on her shoulders. She visits the homes of the children in order to gain an insight into the surroundings and conditions under which they live. For every child

there is a health card which accompanies the child during all its years of compulsory education. On this card is noted down the illnesses from which the child has suffered; and here the school - doctor and the specialist make notes of the children's visits, and the nurse and the teachers write down their opinion of the child's surroundings etc.

All children up to the age of 15 receive free dental treatment. At the Dental Clinic 3 dentists work, assisted by their own dental nurses.

About half the number of the pupils of this school belong to the first two classes. This is rather an odd proportion which depends on the fact that Gärdeskrålan is situated in a part of the city where most of the inhabitants belong to the highest social group. All children who have got qualifications for higher studies go to secondary schools after having passed the fourth class of this school.

TDVISAM
Kütüphanesi Arşivi
No 059-127/15

THE SWEDISH SCHOOL REFORM.

In accordance with the results of experiments to be carried out measures shall be taken to introduce, within a period to be later determined, a nine-year compulsory comprehensive school, designed to replace the elementary school, the continuation school, the people's secondary school, the municipal intermediate school, and the middle school, and also, to some extent, the municipal girls' school and the practical intermediate school.

The comprehensive school shall be divided into three stages, each of three years. In the lowest stage, teaching shall as a rule be carried out by infant-school teachers, trained to teach in classes 1-4; in the middle stage, by intermediate-school teachers, trained to teach in classes 3-6; and in the highest stage, classes 7-9, by subject-teachers.

The teaching of English shall begin in the fifth class of the comprehensive school, the teaching of German in the seventh class and the teaching of French in the ninth class. German and French will be compulsory subjects only for pupils who intend to pursue their studies in the gymnasium. English will be the principal language in each stream of the gymnasium.

Preliminary vocational education shall be organized in class 9, and practical vocational training can thereupon be carried out, according to circumstances, in trade schools, in specially organized vocational departments within the comprehensive school, in industry, or in other suitable places where practice can be obtained. Where circumstances require, the preliminary vocational education may be replaced by a general practical training.

For pupils in the ninth class who participate neither in preliminary vocational education nor in general practical training, theoretical instruction shall be arranged, whether or not this is related to further education to be carried on in the gymnasium.

Experiments shall be carried out concerning suitable forms of work for the comprehensive school, concerning differentiation of the curriculum into streams in view of differences of bent among

the pupils, and concerning the acceptance of pupils into the comprehensive school on the basis of a school-maturity examination.

Experiments shall, further, be conducted with forms of practical middle schools and girls' secondary schools linked with the highest class but one of the comprehensive school.

From a time to be later decided, a general stream can be organized at the higher state secondary schools. In connection with this, there shall be undertaken a revision of the system of differentiation in the highest stage of the gymnasium, aiming at the establishment of a more fixed curriculum within each stream.

From a time to be later decided, one or more gymnasia for adults shall be experimentally established.

Experiments shall be made with special forms of gymnasium linked to the comprehensive school.

The system of annual fees at the state secondary schools, and at equivalent municipal places of secondary education, shall be abolished, in a manner to be determined later.

The necessary financial steps shall be taken to give every pupil access to an education that is adapted to his or her personal qualifications and to the needs of the community.

Stockholm, July 20, 1950.